

2023 M. LAPKRIČIO 20 D.

2014-2020 M. ES FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS TIKSLŲ PASIEKIMO VERTINIMAS

PRIEDAS NR. 3

VP 3 PRIORITETO VERTINIMAS

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

Paslaugų sutartis finansuojama iš Europos socialinio fondo, o paslaugos teikiamos LR finansų ministerijos užsakymu.

Remiantis 2023 m. sausio 2 d. sudaryta sutartimi Nr. 14P-1 „2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tikslų pasiekimo vertinimo paslaugų sutartis“ tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – FM) ir paslaugų teikėjo UAB „BGI Consulting“, teikiamas priedas prie ataskaitos Nr. 3 – **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – VP) 3 prioriteto vertinimas.**

Ataskaitoje pateikiamas VP 3 prioriteto poveikio vertinimas atliekamas remiantis „2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos tikslų pasiekimo vertinimo“ galutinėje vertinimo ataskaitoje pateikiama unitarinio metodologinio modelio koncepcija. Konkrečiai, šiame dokumente pristatoma VP 3 prioriteto intervencijų logika, pateikiamas tinkamumo, rezultatyvumo, poveikio, tvarumo ir efektyvumo aprašymas ir vertinimas.

TURINYS

Turinys	3
Paveikslų sąrašas	4
Lentelių sąrašas	5
Naudojamos sąvokos ir santrumpos	6
1. Intervencijų logika	7
2. Tinkamumas	11
2.1 Pagrindinių srities rodiklių raida	11
2.2 Nacionalinė strateginė darbotvarkė	17
2.3 Tikslinių grupių poreikiai	20
3. Rezultatyvumas	22
4. Poveikis	29
4.1 Poveikio vertinimas remiantis statistine–koreliacine analize	29
4.1.1 VP išlaidų ir rezultato rodiklių koreliacija	29
4.1.2 Produkto rodiklių ir susijusio rezultato rodiklio koreliacija	34
5. Tvarumas	45
6. Efektyvumas	47
7. Apibendrinimas. Intervencijų indėlis siekiant nustatytų tikslų (iš kaitos teorijos perspektyvos)	54

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. VP 3 prioriteto tikslų įgyvendinimo loginė schema.....	9
2 paveikslas. Verslumo lygis Lietuvoje: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1 tūkst. gyventojų, skaičius (2010–2020 m.).....	11
3 paveikslas. Veikiančių MVĮ skaičius 1 tūkstančiui gyventojų metų pradžioje, pagal apskritis (2011–2023 m.).....	12
4 paveikslas. MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP (2014–2021 m.).....	13
5 paveikslas. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui, eurais (2011–2021 m.).....	14
6 paveikslas. Įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis (2012–2020 m.).....	15
7 paveikslas. Ekoinovacijų indekso palyginimas tarp Lietuvos ir ES (27) (2013–2022 m.).....	15
8 paveikslas. VP 3.1.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.).....	23
9 paveikslas. VP 3.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.).....	24
10 paveikslas. VP 3.3.1. ir 3.3.2. konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.).....	26
11 paveikslas. VP 3 prioriteto ir konkrečių uždavinių rezultatyvumas (2022 m.).....	28
12 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 3.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	30
13 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 3.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	31
14 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 3.3.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	33
15 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 3.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	34
16 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su 3.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	35
17 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su 3.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	38
18 paveikslas. VP Privačias investicijas atspindinčio produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 3.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	39
19 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su 3.3.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	40
20 paveikslas. VP Privačias investicijas atspindinčio produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 3.3.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	41
21 paveikslas. VP produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su 3.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	43
22 paveikslas. VP privačias investicijas atspindinčio produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 3.3.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute.....	43

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. VP 3 prioriteto konkretūs uždaviniai ir priemonės	7
2 lentelė. VP 3 prioriteto tikslų, uždavinių ir rodiklių sistema.....	7
3 lentelė. VP 3.1.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	22
4 lentelė. VP 3.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	24
5 lentelė. VP 3.3.1. ir 3.3.2. konkrečių uždavinių produkto rodikliai	25
6 lentelė. uždavinio 3.1.1. Privačias investicijas atspindinčių produkto rodiklių laiko eilutė (akumuliuotai)	36
7 lentelė. Naujai ilgalaikiai darbo vietai sukurti skirtos lėšų sumos variacija	47
8 lentelė. Darbo našumui padidinti skirtos lėšų sumos variacija.....	48
9 lentelė. Darbo našumui padidinti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 viduje	48
10 lentelė. Darbo našumui padidinti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-841 viduje	49
11 lentelė. Darbo našumui padidinti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-838 viduje	49
12 lentelė. Darbo našumui padidinti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-806 viduje	50
13 lentelė. Įmonės pajamoms padidinti skirtos lėšų sumos variacija.....	50
14 lentelė. Įmonės pajamoms padidinti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-850 viduje.....	51
15 lentelė. Įmonės pajamoms padidinti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-841 viduje.....	51
16 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant verslumo didinimo tikslo	54
17 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant MVĮ Tarptautiškumo didinimo tikslo	55
18 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant MVĮ produktyvumo didinimo tikslo	56
19 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant investicijų į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas didinimo tikslo.....	57

NAUDOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS

BVP	Bendrasis vidaus produktas
EIM	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
EK	Europos Komisija
EM	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
ES	Europos Sąjunga
Investicinis laikotarpis	Jeigu nenurodyta kitaip, 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpis
LR	Lietuvos Respublika
LVPA	VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra
MVĮ	Mikroįmonės, mažosios ir vidutinės įmonės
NPP	2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa
PO	Perkančioji organizacija (LR finansų ministerija)
Rezultato rodiklis	VP specialusis programos rezultato rodiklis
SFMIS	Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema
TS	Techninė specifikacija
VDA	Valstybės duomenų agentūra
VP	2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa

1. INTERVENCIJŲ LOGIKA

VP 3 prioritetą „Smulkią ir vidutinį verslo konkurencingumo skatinimas“ sudaro 3 investiciniai prioritetai, apimantys 4 konkrečius uždavinius bei 20 priemonių.

1 LENTELĖ. VP 3 PRIORITETO KONKRETŪS UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

KONKRETUS UŽDAVINYS	PRIEMONĖS NR.	PRIEMONĖS PAVADINIMAS
3.1.1. Padidinti verslumo lygį	03.1.1-FM-F-817	„Verslumas FP“
	03.1.1-IVG-T-809	„Dalinis palūkanų kompensavimas“
	03.1.1-IVG-T-819	„Verslo konsultantas LT“
3.2.1. Padidinti MVĮ tarptautiškumą	03.2.1-IVG-T-825	„Expo konsultantas LT“
	03.2.1-LVPA-K-801	„Naujos galimybės LT“
	03.2.1-LVPA-K-802	„Expo sertifikatas LT“
	03.2.1-LVPA-K-807	„Verslo klasteris LT“
	03.2.1-LVPA-V-826	„Tarptautiškumas LT“
3.3.1. Padidinti MVĮ produktyvumą	03.3.1-FM-F-818	„Invest FP“
	03.3.1-IVG-T-810	„Dalinis palūkanų kompensavimas“
	03.3.1-LVPA-K-803	„Regio Invest LT+“
	03.3.1-LVPA-K-806	„E-verslas LT“
	03.3.1-LVPA-K-820	„Procesas LT“
	03.3.1-LVPA-K-838	„Dizainas LT“
	03.3.1-LVPA-K-841	„DPT pramonei LT+“
	03.3.1-LVPA-K-850	„Regio potencialas LT“
3.3.2. Padidinti MVĮ investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas	03.3.2-IVG-T-829	„Eco konsultantas LT“
	03.3.2-LVPA-K-832	„Eco-inovacijos LT“
	03.3.2-LVPA-K-837	„Eco-inovacijos LT+“

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VP ir www.esinvesticijos.lt pateikiama informacija

Pagrindiniai VP 3 prioriteto tikslai yra didinti verslumo lygį, mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) tarptautiškumą bei MVĮ produktyvumą ir efektyvinti išteklių naudojimą, investuojant į ekoinovacijas ir kitas technologijas.

2 LENTELĖ. VP 3 PRIORITETO TIKSLŲ, UŽDAVINIŲ IR RODIKLIŲ SISTEMA

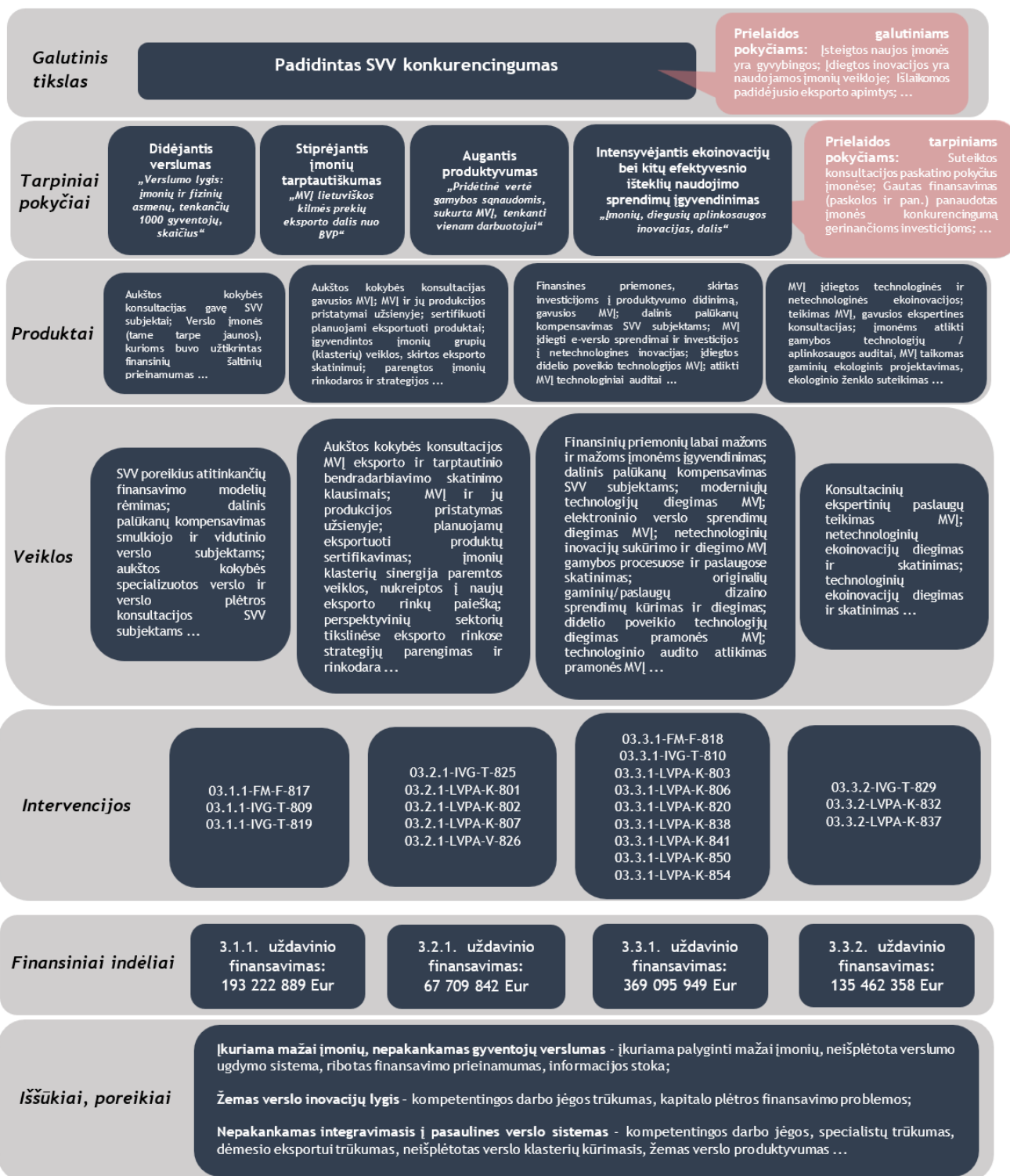
INVESTICINIS PRIORITETAS	KONKRETUS UŽDAVINYS	REZULTATO RODIKLIS	PRADINĖ REIKŠMĖ (METAİ)	SIEKTINA REIKŠMĖ (2023 M.)
3.1 Verslumo, ypač sudarant palankesnes sąlygas pritaikyti naujas idėjas ekonominei veiklai, ir naujų įmonių, įskaitant verslo inkubatorius, steigimo skatinimas	3.1.1. Padidinti verslumo lygį	Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1 000 gyventojų, skaičius	39 (2010 m.)	48

INVESTICINIS PRIORITETAS	KONKRETUS UŽDAVINYS	REZULTATO RODIKLIS	PRADINĖ REIKŠMĖ (METAİ)	SIEKTINA REIKŠMĖ (2023 M.)
3.2 Naujų MVĮ verslo modelių, ypač internacionalizavimo, kūrimas ir įgyvendinimas	3.2.1. Padidinti MVĮ tarptautiškumą	MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP	16,3 proc. (2013 m.)	18,1 proc.
3.3 MVĮ gebėjimų augti regioninėse, nacionalinėse ir tarptautinėse rinkose ir inovacijų diegimo procesuose rėmimas	3.3.1. Padidinti MVĮ produktyvumą	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui	12 432 Eur/m. (2011 m.)	17 726 Eur/m.
	3.3.2. Padidinti MVĮ investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas	Įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis	20,7 proc. (2014 m.)	50,09 proc.

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VP

Intervencijų logika, taikyta siekiant smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) konkurencingumo skatinimo tikslų, ir šių tikslų pasiekimui svarbios prielaidos, detalizuojama žemiau esančiame paveiksle.

1 PAVEIKSLAS. VP 3 PRIORITETO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO LOGINĖ SCHEMA

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 3 prioritete išskirtos pagrindinės problemos, trukdančios padidinti SVV konkurencingumą, yra nepakankamai geros sąlygos verslo pradžia ir tolesnei įmonių plėtrai bei tarptautiniam konkurencingumui, žemas verslo inovacijų lygis. SVV konkurencingumas yra vienas iš esminių faktorių siekiant tvaraus ir subalansuoto šalies ūkio augimo. Keliamos hipotezės, kad, sprendžiant su SVV konkurencingumu susijusias

problemas, 2014-2020 m. ES fondų investicijos prisidėjo/prisidės prie Lietuvos ūkio tvaraus ir subalansuoto augimo:

- 1) finansinė ir nefinansinė parama padėjo šalies gyventojams pradėti verslą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos paspartinti šalies ūkio augimą.
- 2) finansinė ir nefinansinė parama padėjo šalies įmonėms padidinti lietuviškos kilmės prekių eksportą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos paspartinti šalies ūkio augimą.
- 3) finansinė ir nefinansinė parama padėjo šalies įmonėms padidinti produktyvumą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos paspartinti šalies ūkio augimą.
- 4) parama padėjo šalies įmonėms diegti daugiau aplinkosaugos inovacijų. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos užtikrinti tvarų šalies ūkio augimą.

Siekiant pagerinti SVV konkurencingumo sąlygas, 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu teiktos aukštos kokybės konsultacijos įmonėms, vykdyti įmonių produkcijos pristatymai tarptautinėse parodose, mugėse ar verslo misijose, sertifikuoti įmonių produktai, įmonėse įdiegti inovatyvūs vadybos metodai ir e-verslo sprendimai, atlikti gamybos technologijų ir (ar) aplinkosaugos auditai ir kt. (**produktai**). Daromos **prielaidos**, kad sukurtų produktų potencialas prisidėti prie pageidaujama SVV plėtros pokyčių priklausau nuo įgyvendintų investicijų apimties (kokia dalis įmonių gavo investicijas) ir įgyvendintų investicijų kokybinių parametru įmonės lygmenyje (ar suteiktos konsultacijos paskatino pokyčius įmonėse, ar finansinės priemonės naudotos įmonių konkurencingumą skatinančioms investicijoms ir pan.).

Išpildžius šias sąlygas, pasiekiami **tarpiniai pokyčiai**, siekiant SVV konkurencingumo tikslo, – didėja verslumo lygis, stiprėja įmonių tarptautiškumas, auga įmonių produktyvumas, įgyvendinama daugiau ekoinovacijų bei kitų efektyvesnio išteklių naudojimo sprendimų. Suplanuotų tarpinių pokyčių pasiekimas matuojamas VP nustatytais rezultato rodikliais: „Verslumo lygis: ...“, „MVĮ lietuviškos kilmės prekių dalis ...“, „Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis ...“ ir „Įmonių, diegusių aplinkosaugines inovacijas, dalis“. Daroma **prielaida**, kad, pasiekus numatytas šių tarpinių pokyčių apimtis ir užtikrinus jų tvarumą, yra pasiekiamas **galutinis tikslas** – SVV konkurencingumo padidėjimas.

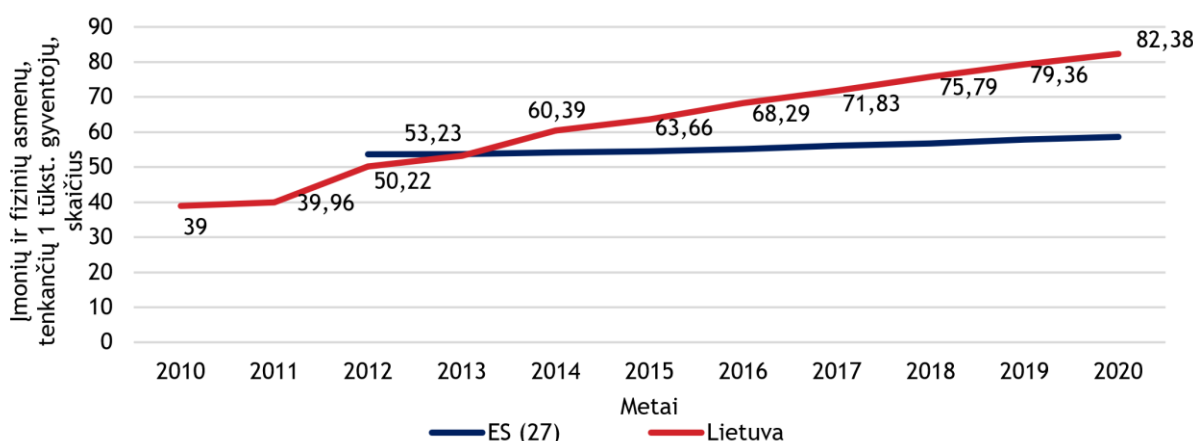
2. TINKAMUMAS

2.1 PAGRINDINIŲ SRITIES RODIKLIŲ RAIDA

Šiame poskyryje analizuojama pagrindinių su prioriteto sritimi susijusių rodiklių raida, taip pat apžvelgiami svarbiausi aktualūs teisinio reglamentavimo pokyčiai, kitos išorinės aplinkybės bei vertinamas 2014-2020 m. VP intervencijų tinkamumas šiame kontekste.

SU 3.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

Igyvendinant VP 3 prioriteto intervencijas, visų pirma buvo siekiama **didinti verslumo lygį šalyje**¹. Nuo 2011 m. Lietuvoje stebimas spartus verslumo lygio augimas (žr. 2 pav.) – įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių tūkstančiui gyventojų, skaičius per dešimtmetį išaugo nuo 39 (2010 m.) iki maždaug 82 (2020 m.). 2013 m. verslumo lygis Lietuvoje pasiekė Europos Sąjungos (toliau – ES) (27) vidurkį, o 2020 m. ES vidurkis jau buvo viršytas net 40 proc.

2 PAVEIKSLAS. VERSLUMO LYGIS LIETUVOJE: ĮMONIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ, TENKANČIŲ 1 TŪKST. GYVENTOJŲ, SKAIČIUS (2010–2020 M.)

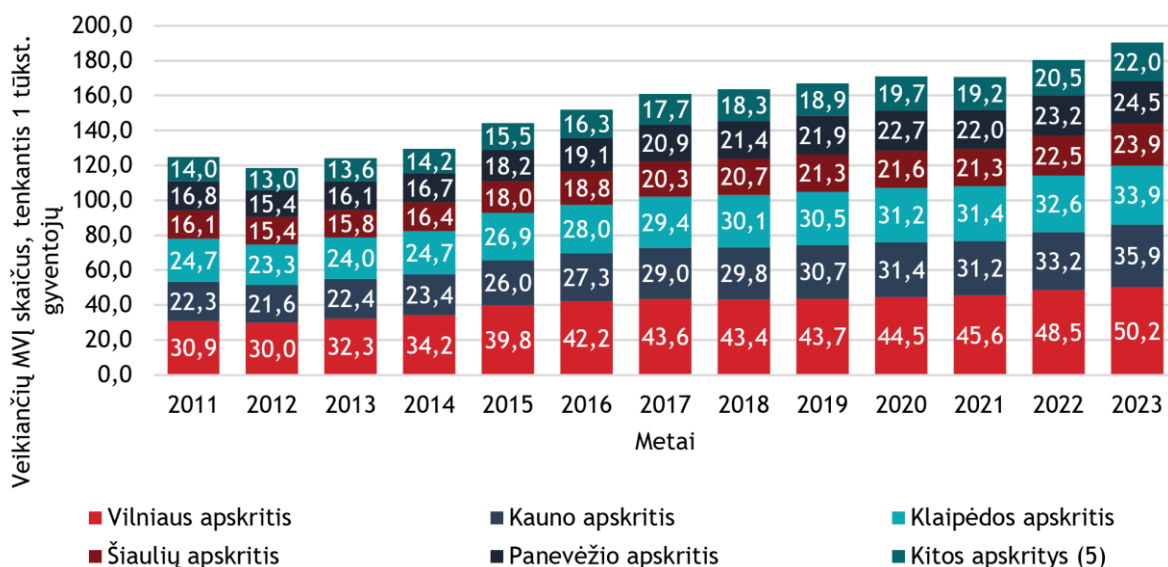
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis EUROSTAT duomenimis

Labiausiai augo labai mažų įmonių (turinčių iki 9 darbuotojų) skaičius – 2012–2023 m. jų skaičius padidėjo 73,8 proc., kas sudaro maždaug 36 tūkst. įmonių. Tuo pačiu laikotarpiu mažų įmonių, turinčių nuo 10 iki 49 darbuotojų, skaičius padidėjo 10,1 proc. arba 1 150 įmonių. Vidutinių įmonių, turinčių nuo 50 iki 249 darbuotojų, skaičius 2012–2023 m. padidėjo per 10 proc. arba 227 įmonėmis.²

Visgi, nors MVĮ skaičius tūkstančiui gyventojų 2011–2023 m. augo visose Lietuvos apskrityse, didmiesčius turinčių apskričių atotrūkis nuo kitų apskričių iš esmės nesumažėjo (žr. 3 pav.).

¹ Rezultato rodiklis „Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius“.

² Remiantis Valstybės duomenų agentūros (toliau – VDA) duomenimis. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8c1bf2f9-5f65-40f6-98c8-3f5086efbfa5#/>

3 PAVEIKSLAS. VEIKIANČIŲ MVĮ SKAIČIUS 1 TŪKSTANČIUI GYVENTOJŲ METŲ PRADŽIOJE, PAGAL APSKRITIS (2011–2023 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VDA duomenimis

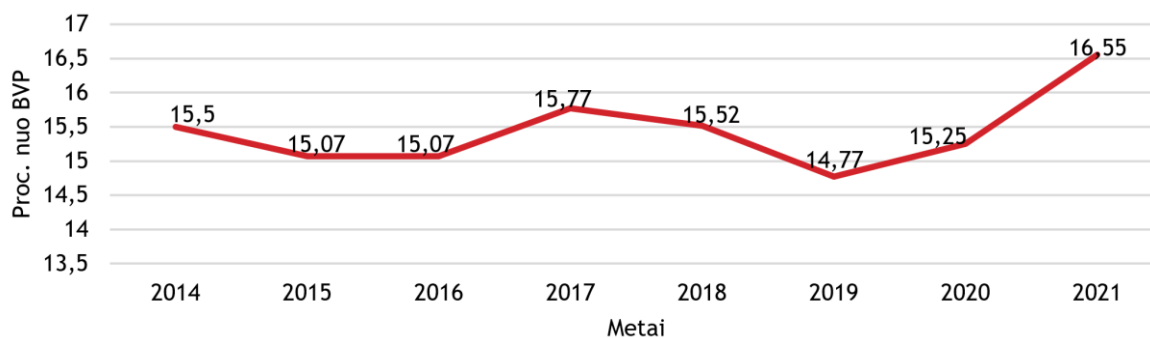
Daugiausiai MVĮ, tenkančių 1 tūkst. gyventojų, 2023 m. buvo Vilniaus apskrityje (50,2) ir šis skaičius, palyginti su 2011 m., padidėjo 61,6 proc. (nuo 30,9). Tuo pačiu laikotarpiu MVĮ skaičius 1 tūkst. gyventojų Kauno apskrityje išaugo nuo 22,3 iki 35,9 (62,1 proc.), o Klaipėdos apskrityje – nuo 24,7 iki 33,9 (72,9 proc.). Mažiausiai MVĮ turinčiose penkiose (Utenos, Tauragės, Telšių, Alytaus ir Marijampolės) apskrityse veikiančių MVĮ skaičius 1 tūkst. gyventojų išaugo nuo 14 (2011 m.) iki 22 (2023 m.) arba 63,6 proc. Taigi, 2011–2023 m. pastebima dar labiau išaugusi MVĮ koncentracija Vilniaus apskrityje, lyginant su šalies vidurkiu – 2011 m. MVĮ skaičius 1 tūkst. gyventojų Vilniaus apskrityje šalies vidurkį viršijo 48,4 proc., o 2023 m. – 58,3 proc. Tuo tarpu MVĮ skaičius 1 tūkst. gyventojų penkiose mažiausiai SVV turinčiose apskrityse padidėjo, tačiau neženkliai – nuo 67,1 proc. šalies vidurkio 2011 m. iki 69,4 proc. 2023 m.

Taigi, 3.1.1 konkrečiau uždavinio intervencijos 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu išliko aktualios – nors šiuo laikotarpiu sparčiai augo verslumo lygis šalyje bei veikiančių MVĮ skaičius, šis augimas išliko geografiškai netolygus ir daugiausiai naujų verslų kūrėsi Vilniaus bei kitų didžiųjų miestų apskrityse. Taip pat, nepaisant teigiamų tendencijų, nauji verslai ir mažos įmonės, lyginant su kitomis MVĮ, labiausiai susiduria su rinkos trūkumais (prieinamumas prie finansinių išteklių, kompetencijų, žmogiškųjų išteklių stoka, informacijos asimetrija dėl rinkoje esančios paklausos ir galimybių, kt.), todėl uždavinio priemonės, skatinančios verslumą, išliko aktualios.³

³ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, LR ūkio ministerijos (dab.: LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM)) užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//veiksmu-programos-3-prioriteto-smulkiojo-ir-vidutinio-verslo-konkurencingumo-skatinimas-poveikio-vertinimas>

SU 3.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

Dalis 2014-2020 m. intervencijų buvo skirtos **padidinti MVĮ tarptautiškumą**⁴. MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis santykiyje su bendroju vidaus produktu (toliau – BVP) analizuojamu laikotarpiu augo nuo 15,5 proc. 2014 m. iki 16,55 proc. 2021 m. (žr. 4 pav.)

4 PAVEIKSLAS. MVĮ LIETUVIŠKOS KILMĖS PREKIŲ EKSPORTO DALIS NUO BVP (2014–2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VDA duomenimis pateikiamais SFMIS

Visgi, MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalies santykiyje su BVP augimas buvo netolygus. Pavyzdžiui, 2017 m. rodiklio reikšmė siekė 15,77 proc., tačiau 2019 m. nukrito iki 14,77 proc. Tuo tarpu didžiausias metinis padidėjimas stebimas 2020–2021 m., kuomet jis siekė 1,3 proc. punkto. Svarbu pastebėti, kad grynoji MVĮ (visų) prekių eksporto vertė 2014–2021 m. laikotarpiu augo, todėl mažiau pozityviai atrodantys analizuojamo rodiklio pokyčiai sietini su sparčiu BVP augimu, t.y. šalies ekonomika augo greičiau, negu MVĮ prekių eksporto apimtys. 2012–2021 m. laikotarpiu Lietuva pagal realųjį BVP augimą užėmė trečią vietą ES.⁵

2012–2021 m. laikotarpiu augo tiek visų įmonių bendrai, tiek ir MVĮ grupės prekių eksportas. VDA duomenimis⁶, 2014-2021 m. laikotarpiu, labai mažų įmonių prekių eksportas išaugo nuo 2,141 mlrd. iki 2,763 mlrd. Eur (arba 29 proc.), mažų įmonių eksportas padidėjo nuo 2,995 mlrd. iki 4,312 mlrd. Eur (arba 44 proc.), o vidutinių įmonių – nuo 4,864 mlrd. iki 6,863 mlrd. Eur (arba 41,1 proc.). Taigi, daugiausiai augo mažų ir vidutinių įmonių prekių eksporto apimtys, o labai mažų įmonių eksporto apimtys augo mažiausiai, nors tokių įmonių skaičius 2014–2022 m. laikotarpiu augo labiausiai. Svarbu pastebėti, kad labai mažų įmonių eksporto apimtys 2016-2020 m., lyginant su 2015 m., buvo sumažėjusios – tai iš dalies galima paaiškinti po 2014 m. agresijos prieš Ukrainą Rusijai įvestomis sankcijomis, kurios palietė ir dalį Lietuvos įmonių eksporto, kadangi Rusija buvo pagrindinis Lietuvos prekių prekybos (eksporto) partneris, po ES.⁷ Kitas svarbus socialinis ir ekonominis veiksnys – COVID-19 pandemija – remiantis VDA duomenimis, neturėjo reikšmingos įtakos MVĮ prekių eksporto apimtims. 2020 m. prekių eksporto apimtys, lyginant su 2019 m., šiek tiek sumažėjo iš esmės tik didelių įmonių grupėje.

Taigi, 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu pastebimos teigiamos MVĮ prekių eksporto tendencijos – daugiausiai augo mažų ir vidutinių įmonių prekių eksporto apimtys, o labai mažų įmonių eksporto apimtys augo kiek mažiau. Tai indikuoja, jog šio konkretaus uždavinio investicijos išliko ypatingai aktualios labai mažų įmonių grupėje. Pastebima stipri išorinių veiksnių įtaka MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksportui taip pat rodo, jog 3.2.1 konkretaus uždavinio intervencijos 2014–2020 m. laikotarpiu išliko aktualios.

⁴ Rezultato rodiklis „MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP“.

⁵ Remiantis EUROSTAT duomenimis. Prieiga internete:

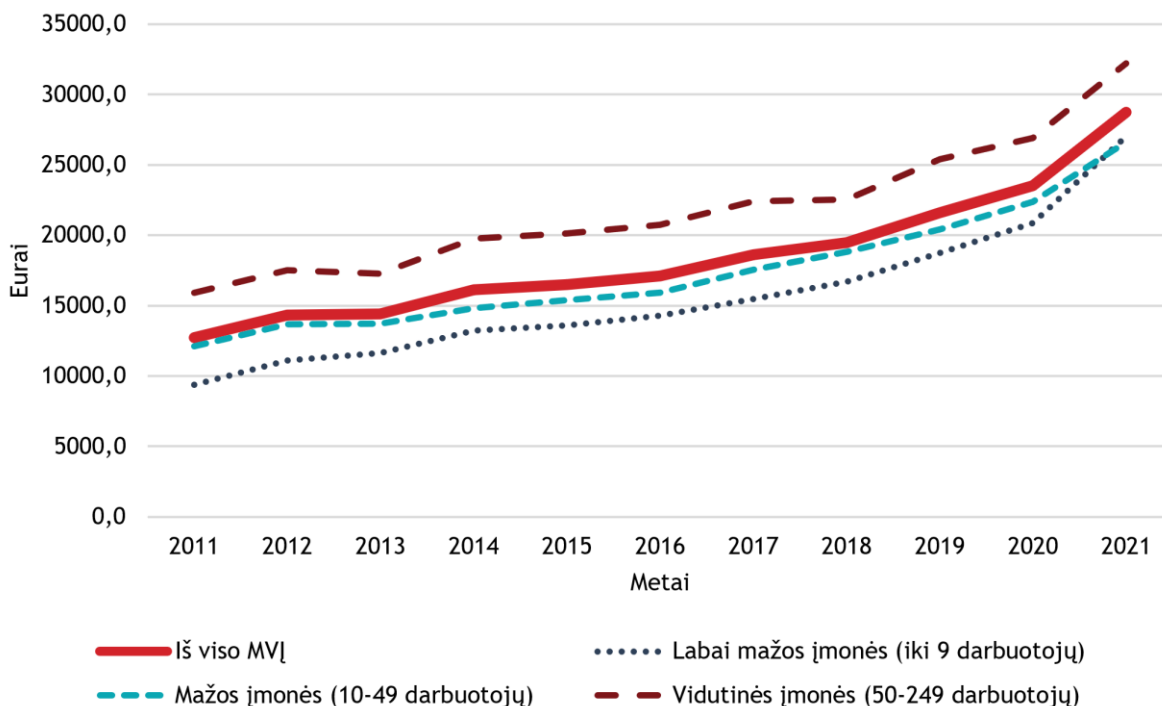
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

⁶ Remiantis VDA duomenimis. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8c1bf2f9-5f65-40f6-98c8-3f5086efbfa5#/>

⁷ Remiantis VDA duomenimis.

SU 3.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

VP 3 prioriteto investicijomis taip pat buvo siekiama padidinti **SVV produktyvumą**⁸. Remiantis VDA duomenimis (žr. 5 pav.), vienam darbuotojui tenkanti pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, Lietuvoje 2011–2021 m. laikotarpiu išaugo nuo 12 745 Eur (2011 m.) iki 28 746 Eur (2021 m.). Taigi, šiuo laikotarpiu stebimas net 125,5 proc. rodiklio padidėjimas. Sparčiausias rodiklio augimas vyko 2020–2021 m. ir šiuo laikotarpiu labai mažos įmonės (turinčios iki 9 darbuotojų) pagal pridėtinę vertę gamybos sąnaudomis, tenkančią vienam darbuotojui, pirmą kartą aplenkė mažas įmones (turinčias 10–49 darbuotojus).

5 PAVEIKSLAS. PRIDĖTINĖ VERTĖ GAMYBOS SĄNAUDOMIS, SUKURTA MVĮ, TENKANTI VIENAM DARBUOTOJUI, EURAIS (2011–2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VDA duomenimis

Nors 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu pastebima teigiama tendencija MVĮ produktyvumo augime, o 2010–2017 m. Lietuvoje realus darbo našumas buvo tarp sparčiausiai augančių Europoje, EUROSTAT duomenimis, produktyvumo rodikliai Lietuvoje, lyginant su kitomis ES šalimis, yra žemi.⁹ Todėl uždavinio priemonės, kurios siekia mažinti MVĮ aktualų rinkos trūkumą – ribotą prieigą prie finansinių šaltinių, išlieka aktualios.

SU 3.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

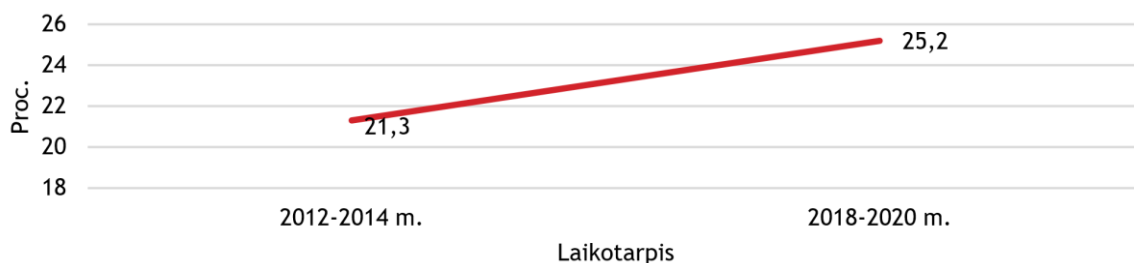
Galiausiai, VP 3 prioriteto investicijomis buvo siekiama **padidinti MVĮ investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas**¹⁰. 2012–2014 m. aplinkosaugos inovacijas įsidiegusios

⁸ Rezultato rodiklis „Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui“.

⁹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//veiksmu-programos-3-prioriteto-smulkiojo-ir-vidutinio-verslo-konkurencingumo-skatinimas-poveikio-vertinimas>

¹⁰ Rezultato rodiklis „Įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis“.

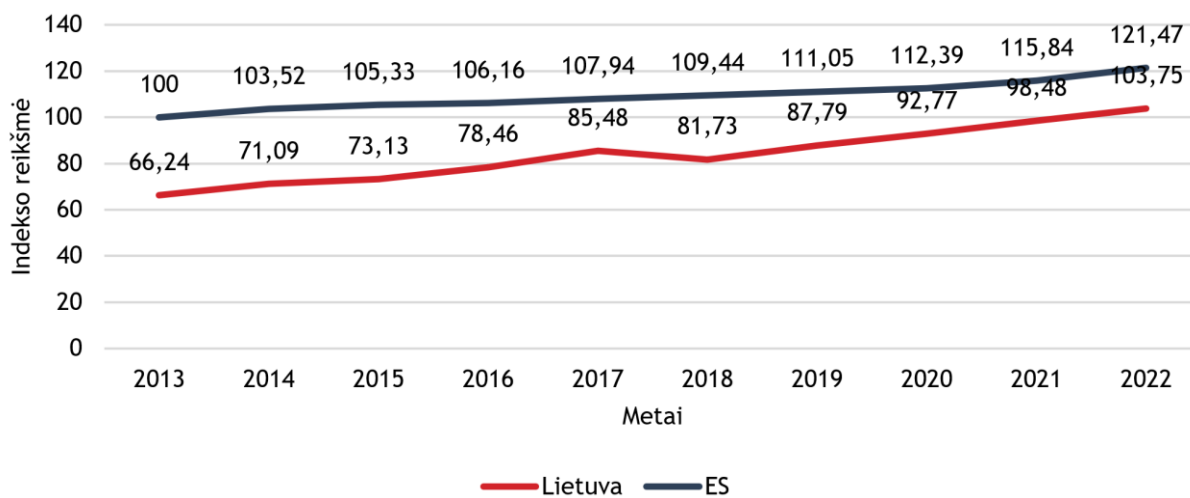
buvo tik 21,3 proc. įmonių, o 2018–2020 m. laikotarpiu ši dalis išaugo iki 25,2 proc. įmonių (žr. 6 pav.). Nors šio rezultato rodiklio reikšmė, pagal VP, turėtų būti atnaujinama kartą per du metus, tačiau realūs turimi VDA duomenys atspindi pokytį tik kas 4–6 metus. Taip yra todėl, kad VDA naudojama rodiklio vertinimo metodika numato rodiklio atnaujinimą kas 3 metus atliekant tyrimą, kurio trukmė – 3 metai, o rodiklio pasiekta reikšmė priskiriama visam šiam tiriamam 3 metų laikotarpiui (pvz., 2012–2014 m.).

6 PAVEIKSLAS. ĮMONIŲ, DIEGUSIŲ APLINKOSAUGOS INOVACIJAS, DALIS (2012–2020 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VDA duomenimis.

Nepaisant mažesnio, nei VP suplanuota, aplinkosaugos inovacijų diegimo įmonėse, stebima Lietuvos pažanga ekoinovacijų indekse¹¹ (žr. 7 pav.). 2013 m. Lietuvos ekoinovacijų indekso vertė siekė 66 taškus, kai ES vidurkis buvo 100, o 2022 m. Lietuva jau surinko apie 104 taškus (ES vidurkis siekė 121). Taigi, 2013–2022 m. laikotarpiu, Lietuvos atotrūkis nuo ES vidurkio ekoinovacijų indekse sumažėjo nuo 34 proc. (2013 m.) iki 15 proc. (2022 m.).

7 PAVEIKSLAS. EKOINOVACIJŲ INDEKSO PALYGINIMAS TARP LIETUVOS IR ES (27) (2013–2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis EK duomenimis.

Visgi, Lietuvos pozicija ekoinovacijų indekse vis dar atsilieka nuo ES vidurkio (užima 17-tą vietą iš 28), o maža dalis įmonių, įdiegusių aplinkosaugos inovacijas, indikuoja, jog 3.3.2 konkretaus uždavinio intervencijos išlieka aktualios.

¹¹ Daugiau informacijos apie ekoinovacijų indeksą pasiekama čia: https://green-business.ec.europa.eu/eco-innovation_en

KITOS SU ANALIZUOJAMOMIS SRITIMIS SUSIJUSIOS SVARBIOS APLINKYBĖS

Analizuojamu laikotarpiu išliko itin aktuali nepakankamo prieinamumo prie finansavimo šaltinių problema. 2021 m. LR Konkurencijos tarnybos atliktas tyrimas¹² pabrėžė SVV finansavimo iššūkius, kilusius 2018–2019 m. Šiuo laikotarpiu SVV įmonių įsipareigojimų dydžio ir struktūros raidai įtakos galėjo turėti prastesnis prieinamumas prie kredito įstaigų teikiamo finansavimo – Lietuvos banko atliekamų įmonių apklausų ir SAFE apklausos duomenys¹³ parodė, kad 2018–2019 m. atmestų paskolos paraiškų dalis, ypač SVV įmonių paraiškų dalis, augo. Lietuvos SVV įmonių dalis, kuriai aktualiausia problema yra finansavimo šaltinių prieinamumas (13 proc.), buvo reikšmingai didesnė nei ES vidurkis (7 proc.) ir viena didžiausių ES. Mažėjo kredito įstaigų įmonėms teikiamų naujų mažų paskolų srautai, naujų paskolų SVV įmonėms srautai, o nuo 2018 m. pabaigos – ir SVV įmonių paskolų portfelio likutis. Tuo pat metu bankų apklausos rodė, kad bankai griežtino skolinimo sąlygas, įskaitant paskolų maržos didinimą, o apie trečdalis SVV įmonių apklausose nurodė palūkanų normų išaugimą. Sumažėjęs kreditavimas lėmė mažų paskolų ir BVP santykio smukimą iki vieno mažiausių euro zonoje ir dar didesnę atsilikimą nuo kitų euro zonos šalių. ES institucijų vykdomų apklausų rezultatai ir analizės¹⁴ rodo, kad Lietuvoje, palyginti su kitomis ES šalimis, egzistuoja didelis SVV finansavimo atotrūkis. Kredito įstaigų paskolos sudaro reikšmingą SVV įmonių veiklos ilgalaikio finansavimo dalį, tačiau 2018–2019 m. tokių paskolų dalis pradėjo mažėti. Labiausiai paskolų iš kredito įstaigų sumažėjimas palietė mažesnes įmones (iki 9 darbuotojų) – reikšmingai mažėjo tiek ilgalaikis, tiek trumpalaikis jų finansavimas kredito įstaigų paskolomis.

Galiausiai, veiklos rodiklių raidai investicinio laikotarpio pabaigoje įtakos turėjo COVID-19 pandemija ir ją lydėjusios padarinių suvaldymo priemonės, taip pat Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą, prasidėjusi dar 2014 m. Didelę įtaką SVV raidai darė ir bendrosios šalies makroekonominės tendencijos – 2014–2022 m. Lietuva pagal realųjį BVP augimą užėmė devintą vietą ES ir bendrasis BVP pokytis šiuo laikotarpiu siekė 28,8 proc.¹⁵

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, **VP 3 prioriteto intervencijų tinkamumas socialinės ir ekonominės raidos kontekste yra aukštas**. Pagrindiniai VP 3 prioriteto tikslai visu 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu išliko aktualūs, nepaisant to vertinamuoju laikotarpiu stebimi teigiami pokyčiai beveik visose aktualiose srityse. Pirmiausiai, nors verslumo lygis šalyje augo, tai vyko teritoriškai netolygiai ir verslumo lygio didinimas regionuose išliko aktualia problema. Taip pat, nors MVĮ eksporto apimtys vertinamuoju laikotarpiu augo, tačiau buvo susidurta su išoriniais veiksniais (pavyzdžiui, sankcijų poveikiu), turėjusiais neigiamo poveikio lietuviškų prekių eksportui, o SVV prekių eksportas vis dar sudaro panašią viso prekių eksporto dalį, kaip ir anksčiau. Galiausiai, nors Lietuva pastaraisiais metais pagerino poziciją ekoinovacijų indekse, siekiant ilgalaikių pokyčių, išliko poreikis skatinti SVV investicijas į ekoinovacijas, kadangi MVĮ vis dar nėra linkusios investuoti į brangias ir lėtai atsiperkančias technologijas bei pirmumą teikia produktyvumo didinimui.¹⁶

¹² Smulkiojo ir vidutinio verslo finansavimo galimybių tyrimas, LR Konkurencijos taryba, 2021 m. Prieiga internete: https://kt.gov.lt/uploads/documents/files/SVV%20finansavimo%20galimybiu%20tyrimas_2021_KT.pdf

¹³ Remiantis LR konkurencijos tarnybos atlikto vertinimo duomenimis.

¹⁴ Ten pat.

¹⁵ Remiantis EUROSTAT duomenimis. Prieiga internete: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

¹⁶ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakyму atliko UAB „Visionary Analytics“.

2.2 NACIONALINĖ STRATEGINĖ DARBOTVARKĖ

Šiame poskyryje aptariami pagrindiniai su VP prioriteto sritimi siejami strateginiai dokumentai, galioję 2014-2020 m. investiciniu laikotarpiu, bei vertinamų intervencijų tinkamumas siekiant šiuose dokumentuose keltų tikslų.

VERSLUMO GERINIMAS

Su verslumo ugdymu susiję tikslai, kelti 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programoje (toliau – NPP). Siekta, kad mokinių, kurie teigiamai vertina verslininko karjeros perspektyvą, dalis būtų 70 proc. (2020 m.). Veikiančių MVĮ ir fizinių asmenų, vykdančių individualią veiklą (pagal verslo liudijimą ir pažymą) skaičių siekta padidinti iki 90 MVĮ ir fizinių asmenų, tenkančių 1 tūkst. gyventojų (2020 m.).

Be to, Lietuva nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose iki 2020 m. užsibrėžė: (a) Gerinti verslo aplinką, Pasaulio banko tyrimo „Doing Business“ verslo aplinkos indekse pakylant iki 15 vietos pasaulyje ir bent 5 vietos ES; (b) Pasiiekti, kad finansine parama pasinaudojusį SVV subjektų skaičius siektų 12 500; (c) Veikiančių MVĮ skaičių 1 tūkst. gyventojų padidinti iki 26; (d) Įregistruotų MVĮ skaičių padidinti iki 15 tūkst.^{17,18,19,20}

Planuojant 2014-2020 m. investicinio laikotarpio intervencijas, buvo akcentuojamas nepakankamas verslumo lygis, siejamas su tokiais pagrindiniais kliūtimis:

- Nepalanki verslo aplinka ir verslumo gebėjimų stoka, mažas dėmesys atskirų gyventojų grupių specifiniams poreikiams;
- Ribotas SVV subjektų, fizinių asmenų, ketinančių pradėti verslą, prieinamumas prie reikalingų išorinių finansavimo šaltinių, viešųjų paslaugų;²¹
- Dėl finansinių išteklių trūkumo, ribotos galimybės trumpesnį laiką veikiantiems SVV subjektams, fiziniams asmenims, ketinantiems pradėti savo verslą, gauti reikiamą informaciją, konsultaciją, metodinę pagalbą verslo pradžios, finansavimo šaltinių, potencialių rinkų paieškos, naujų technologijų diegimo ir kitais verslo organizavimo klausimais;²²
- Sautykinai didelė reguliavimo ir mokestinė našta verslui.²³

Svarbu pastebėti, kad panašios problemos akcentuotos dar 2007-2013 m. investiciniu laikotarpiu, kuomet išskirta netolygi MVĮ plėtra skirtinguose šalies regionuose (daugiau nei pusė MVĮ buvo koncentruotos

¹⁷ *Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programa*, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 986, 2014-09-17. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/731c6e80457911e4ba35bf67d0e3215e>

¹⁸ *Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programa*, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1281, 2013-12-18. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463361>

¹⁹ *Lietuvos verslumo veiksmų 2014–2020 metų planas*, patvirtinta LR ūkio ministro įsakymu Nr. 4-850, 2014-11-26. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/311ec59075b811e4b615a833d6e7da3d>

²⁰ Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu, 2011-11-23. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.412512>

²¹ *Lietuvos 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinis vertinimas*, LR finansų ministerijos užsakymu atliko VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas kartu su UAB „PPMI Group“, 2014 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/lietuvos-2014-2020-m-es-strukturiniu-fondu-investiciju-veiksmu-programos-isankstinis-vertinimas>

²² *2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa*, 2014 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>

²³ *Lietuvos Respublikos Partnerystės sutartis*, 2014 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/lietuvos-respublikos-partnerystes-sutartis>

Vilniaus ir Kauno apskrityse), taip pat ribotas MVĮ prieinamumas prie finansavimo šaltinių, nepakankamai išplėtoti SVV aktuali viešųjų paslaugų verslui infrastruktūra.²⁴

Analizuojamu laikotarpiu, verslumo skatinimas imtas sieti ir su konkrečiu tipo verslu, siekiant sudaryti palankesnes reguliacines sąlygas didelį potencialą turinčių verslų kūrimui. 2019 m. birželį buvo pritarta LR SVV plėtros įstatymo pakeitimui, kuriame apibrėžiama „startuolio“ sąvoka²⁵, tokiu būdu padedant nukreipti investicijas į didelį ir inovacijomis grindžiamą augimo potencialą turintį, unikalų produktą siūlantį naują verslą.

2014-2020 m. ES fondų investicijos buvo nukreiptos į dalies su verslumo skatinimu siejamų poreikių finansavimą. Įgyvendinant 3.1.1 konkretaus uždavinio priemones buvo teikiamos paskolos, portfelinės garantijos bei rizikos kapitalo fondų investicijos SVV subjektams, teikiamas dalinis palūkanų kompensavimas, tokiu būdu siekiant spręsti vieną esminių MVĮ iššūkių – ribotą prieinamumą prie išorinių finansavimo šaltinių. Taip pat įgyvendinta ir nefinansinė parama – teiktos aukštos kokybės konsultacijos trumpą laiką veikiantiems SVV subjektams, siekiant ugdyti SVV sektoriaus verslumo gebėjimus. Kita vertus, VP intervencijos nepakankamai dėmesio skyrė verslo netolygios MVĮ plėtros skirtinguose šalies regionuose problemai.

TARPTAUTINIS KONKURENCINGUMAS

Kita SVV konkurencingumo augimą ribojančių veiksnių grupė 2014-2020 m. laikotarpio pradžioje sieta su SVV tarptautiniu konkurencingumu. Esant labai ribotai vidaus rinkai ir nesiintegruojant į tarptautines rinkas, Lietuvos MVĮ yra pažeidžiamos vidutinėje ir ilgalaikėje perspektyvoje. Viena iš pagrindinių akcentuotų problemų – santykinai mažos Lietuvos vietinės kilmės prekių eksporto apimtys ir nepakankamos jų augimo tendencijos.²⁶ MVĮ tarptautiškumo ir integracijos į užsienio rinkas stoka sieta su:

- Vyraujančiu individualiu veikimu (įmonės veikia pavieniui), dėl kurio nepavyksta pasiekti geresnių rezultatų tarptautinėje rinkoje;
- Žinioms imlių produktų eksportas sudarė labai nedidelę dalį, kai tuo tarpu šalies ūkio ir pramonės struktūra buvo itin jautri neišvengiamai kylančioms žaliavų, darbo jėgos ir kuro kainoms.

2014–2020 m. ES fondų investicijos, pagrįdė finansuojant aukštos kokybės konsultacijas MVĮ eksporto ir įmonių tarptautinio bendradarbiavimo klausimais, MVĮ ir jų produkcijos pristatymą užsienyje, produktų eksportui sertifikavimą bei įmonių grupių (klasterių) sinergija paremtas veiklas, buvo skirtos sudaryti geresnes sąlygas MVĮ plačiau išnaudoti tarptautines nišas, jungtis į tarptautinius tinklus ieškant partnerių, pristatant savo produktus ir paslaugas užsienyje. Visgi, intervencijos nebuvo siejamos išskirtinai su žinioms imlių produktų eksportu, todėl pilnai neišnaudotas investicijų potencialas prisidėti ne tik prie eksporto apimčių, bet ir prie jo tvaresnės struktūros pokyčių.

PRODUKTYVUMAS

Žemas Lietuvos MVĮ produktyvumas – dar vienas 2014–2020 m. investicinio laikotarpio pradžioje akcentuotas iššūkis. 2014 m. buvo palyginti ženkliai atsiliekama nuo ES vidurkio pagal gamybos

²⁴ Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti, 2012-09-25.

²⁵ Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo Nr. VIII-935 2, 8 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIII-2212, 2019-06-13. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/fb4ad4408e9411e98a8298567570d639?jfwid=17a44zliob>

²⁶ 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa, 2014 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>

sąnaudomis sukuriama pridėtinę vertę, tenkančią 1 MVĮ darbuotojui. Buvo išskirti tokie pagrindiniai MVĮ konkurencingumą ribojantys veiksniai:

- Žemas MVĮ inovatyvumo lygis, kurį lėmė santykinai maža inovacijų paklausa ir riboti įmonių inovaciniai gebėjimai;²⁷
- Aukšta technologinių inovacijų diegimo versle ir technologinių pajėgumų tobulinimo kaina bei lėšų trūkumas įmonėse, taip pat nepakankamas įmonių organizacinių ir netechnologinių inovacijų diegimo versle aktyvumas.

Gerinant MVĮ produktyvumą, remtos investicijos į technologinių pajėgumų tobulinimą, tuo pačiu skatinant MVĮ įsidiesti naujausius valdymo metodus, standartus, savarankiškai veikiančias gamybos procesų skaitmenizavimo technologijas, kurios padėtų užtikrinti vertės kūrimo grandinės efektyvumą, taip pat remtas DPT diegimas MVĮ gamybos procesuose. Iš strateginiuose dokumentuose minimų spręstinių problemų, mažesnis dėmesys skirtas įmonių inovacinių gebėjimų ugdymui.

Galiausiai, svarbi akcentuojama problema buvo palyginti mažos Lietuvos MVĮ investicijos į ekoinovacijas, mažai dėmesio skiriama ekonominę šalies augimą lemiančiam MVĮ technologiniam, ypač į išteklių taupymą nukreiptam, proveržiui. Dar 2012 m. LR Seimas priėmė Nacionalinę klimato kaitos valdymo strategiją²⁸, kurios vienas tikslų yra ekoinovacijų diegimas, leidžiantis optimizuoti gamybos procesą ir užtikrinti tęstinį aplinkos apsaugos efektą.²⁹

Siekiant ekoinovacijų plėtros tikslų, 2014-2020 m. investicijos MVĮ buvo nukreiptos į priemones, skirtas skatinti didinti naudojamų medžiagų ir energijos vartojimo efektyvumą, diegiant „žaliąsias“ technologijas, tokiu būdu didinant įmonių konkurencingumą bei siekiant minimizuoti neigiamas klimato kaitos ir šiltnamio efekto pasekmes.

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, VP 3 prioriteto intervencijų **tinkamumas nacionalinės strateginės darbotvarkės kontekste yra vidutinis**. Nors 2014–2020 m. laikotarpio investicijos atitiko didžiąją dalį kituose priemonių planavimo metu aktualiuose nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose identifikuotų SVV srities problemų, tačiau investiciniu laikotarpiu pastebimas mažesnis tiesioginis dėmesys, skirtas dar 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu akcentuotai teritoriškai netolygios verslo plėtros problemai, taip pat eksporto skatinimas apsiribojo konsultacijomis bei santykinai smulkaus masto parama (produktų sertifikavimas, įmonių ir jų produkcijos pristatymas užsienyje), kai tuo tarpu viena iš pagrindinių su eksportu siejamų problemų – mažos žinioms imlių produktų eksporto apimtys.

²⁷ Lietuvos 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinis vertinimas, LR finansų ministerijos užsakymu atliko VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas kartu su UAB „PPMI Group“, 2014 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/lietuvos-2014-2020-m-es-strukturiniu-fondu-investiciju-veiksmu-programos-isankstinis-vertinimas>

²⁸ Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XI-2375, 2012-12-06. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F1333EAD263B>

²⁹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulgiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“

2.3 TIKSLINIŲ GRUPIŲ POREIKIAI

Sektoriaus analizėse ir strateginiuose dokumentuose pagrindinės verslo sektoriuje išskiriamos tikslinės grupės – **SVV subjektai** arba **MVĮ**, taip pat **fiziniai asmenys, vykdančys individualią veiklą arba ketinantys pradėti verslą**. Šios tikslinės grupės dar gali būti skirstomos į įvairius pogrupius, apibrėžiamus tokiais požymiais kaip įmonės veiklos vieta, veiklą vykdančio ar ketinančio pradėti asmens lytis, įmonės veiklos pobūdis ir pan.

2014–2020 m. laikotarpio investicijos buvo skirtos labiau bendro pobūdžio problemų sprendimui. Konsultacinės paslaugos finansuotos siekiant gerinti verslumo gebėjimus, gerinant prieinamumą prie finansavimo šaltinių diegti finansavimo modeliai ir priemonės, sprendžiant įmonių inovacinių gebėjimų trūkumus investuota į MVĮ technologines ir netechnologines inovacijas ir pan. Toks pakankamai platus požiūris į tikslinėms grupėms aktualias problemas greičiausiai leido įvairiems SVV subjektams atrasti bent dalį jų poreikius tenkinančias priemones ir iš esmės atitiko jų poreikius. Pagal VP 3.1.1 ir 3.3.1 uždavinius įgyvendintų priemonių aktualumą rodo ir didelė priemonių paklausa, dažnu atveju viršijusi pasiūlą.³⁰

Kita vertus, tam tikri specifiniai tikslinių grupių poreikiai galėjo likti nuošalyje. Pavyzdžiui, buvo nustatyta, kad nebuvo skiriamas pakankamas dėmesys startuolių tikslinei grupei³¹. Taip pat dar 2014 m. išankstiniame VP vertinime akcentuojama, jog nors investicijos didžiąja dalimi atitiko nustatytus SVV konkurencingumui kylančius iššūkius, nebuvo skiriama dėmesio atskirų gyventojų grupių verslumo problemai: šią problemą parodo tiek netolygus viešųjų paslaugų verslui prieinamumas regionuose, tiek dideli verslumo lygio mieste ir kaime skirtumai arba vyrų ir moterų savarankiško užimtumo lygio skirtumai.³²

Iš visiems SVV subjektams ir veiklą vykdančioms fiziniams asmenims tenkančių bendrų iššūkių, paminėtina reguliacinės ir administracinės naštos verslui problema³³, kuri dalinai gali būti sprendžiama kai kurių finansuotų konsultacijų pagalba, tačiau iš esmės šis barjeras lieka egzistuoti. Kita vertus, prie minėtos problemos sprendimo iš dalies prisidėjo pagal VP 10 prioriteto priemonę Nr. 10.1.4–ESFA–V–921 „Geresnio reglamentavimo diegimas ir verslo priežiūros sistemos tobulinimas“ įgyvendintos intervencijos, pavyzdžiui, tiesiogiai į reguliacinės naštos verslui problemą buvo orientuotas projektas, skirtas administracinės ir kitos reguliavimo naštos verslui įvertinimui bei mažinimui savivaldybėse.³⁴ Pagal minėtą priemonę, taip pat buvo įgyvendinti du projektai, netiesiogiai prisidėję prie reguliavimo verslui mažinimo. Projektu „Verslo priežiūros sistemos tobulinimas“ (Nr. 10.1.4-ESFA-V-921-02-0001) buvo siekiama suteikti ekspertinę pagalbą ūkio subjektų priežiūros institucijoms dėl gerųjų verslo priežiūros praktikų, o projektu „Teisinio reguliavimo tinkamumo patikros“ (Nr. 10.1.4-ESFA-V-921-01-0001) buvo siekiama vykdyti tinkamumo patikras pasirinktose srityse ir parengti susijusius tobulinimo pasiūlymus, parengiant prisitaikymo išlaidų verslui vertinimo metodiką ir jos taikymo gaires, atliekant tinkamumo patikras pasirinktose srityse bei parengiant pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo, reikalingo reguliavimo naštai mažinti ar kitaip teisinio reglamentavimo kokybei ir efektyvumui didinti.

³⁰ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

³¹ Ten pat.

³² Lietuvos 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinis vertinimas, VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas kartu su UAB „PPMI Group“.

³³ Ši problema pabrėžiama 2014–2020 m. NPP, Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programoje ir Užimtumo didinimo 2014–2020 metų programoje.

³⁴ Projektas „Administracinės ir kitos reguliavimo naštos verslui vertinimas ir mažinimas savivaldybėse“ (Nr. 10.1.4-ESFA-V-921-01-0003).

Iš finansuotų, tačiau tikslinėms grupėms mažiau aktualių veiklų paminėtinės intervencijos, skirtos ekoinovacijoms diegti (VP uždavinys 3.3.2.). Kaip rodo atlikti tyrimai bei priemonių kvietimų analizė, daugumai MVĮ investicijos į ekoinovacijas nėra būtinos teikiant paslaugas ar vykdant gamybą, todėl konsultacijų ir netechnologinių ekoinovacijų priemonėms paklausa buvo palyginti maža.³⁵

Intervencijų, skirtų verslo tarptautiškumo skatinimui, tinkamumas taip pat yra vidutinis, kadangi vienas iš pagrindinių faktorių, turintis esminę įtaką įmonių eksporto apimtims, yra įmonių konkurencingumas. Tuo tarpu finansuojamų priėjimo prie tarptautinių rinkų gerinimo priemonių potencialas ženkliau prisidėti prie įmonių eksporto dalies didinimo, ribotas.³⁶

Apibendrinant, atlikto vertinimo duomenimis, **VP 3 prioriteto tinkamumas tikslinių grupių poreikiams yra vidutinis**, kadangi investicijų tikslai ir turinys priemonių planavimo metu egzistavusius tikslinių grupių poreikius atliepia tik iš dalies, o dalis suplanuotų intervencijų nebuvo pakankamai patrauklios ir nesulaukė didesnio susidomėjimo iš įmonių pusės.

---

³⁵ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

³⁶ Ten pat.

3. REZULTATYVUMAS

VP 3 prioriteto rezultatyvumas vertinamas analizuojant produktų rodiklių pasiekimus pagal atskirus konkrečiuosius uždavinius: 3.1.1., 3.2.1. bei 3.3.1. ir 3.3.2. bendrai.³⁷ Poskyrio pabaigoje pateikiama bendra konkrečių uždavinių bei viso prioriteto rezultatyvumo apžvalga. Analizei naudojami 2022 m. gruodžio 31 d. SFMIS duomenys.

VP 3.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Konkreto uždavinio 3.1.1 pasiekimai matuojami 6 produkto rodikliais (žr. 3 lentelę).

3 LENTELĖ. VP 3.1.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.201-03.1.1	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	750	4 350 ³⁸	N/D ³⁹
Produkto rodiklis	P.B.202-03.1.1	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	1 800	4 963	5 256
Produkto rodiklis	P.B.203-03.1.1	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	1 554	2 225	836
Produkto rodiklis	P.B.205-03.1.1	Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius	1 500	2 782	2 822
Produkto rodiklis	P.B.206-03.1.1	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	750 000 Eur	807 702 Eur	1 358 426 Eur
Produkto rodiklis	P.B.207-03.1.1	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	374 232 000 Eur	569 356 925 Eur	157 154 000 Eur

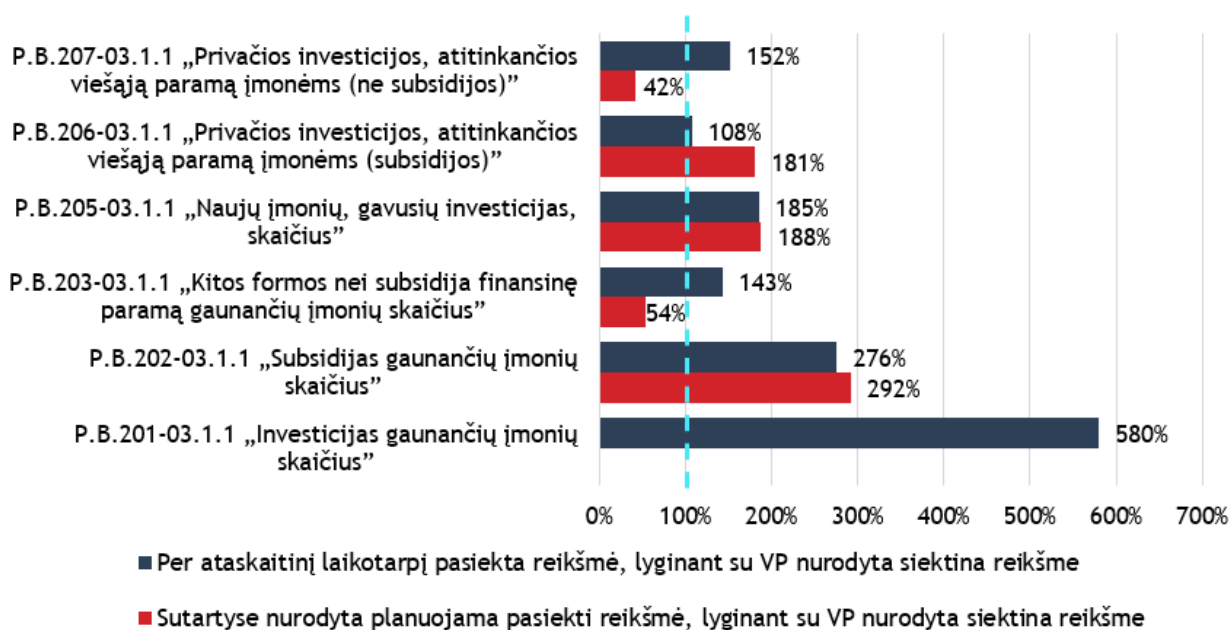
Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

Vertinant uždavinio rezultatyvumą, pateikiama šiuo metu egzistuojanti visų šešių 3.1.1. VP konkreto uždavinio produkto rodiklių pažanga, lyginant su VP užsibrėžta reikšme 2023 m. (žr. 8 pav.). Atliekant skaičiavimus VP numatyta siektina reikšmė 2023 m. prilyginta 100 proc. (paveiksle žymima mėlyna punktyrine linija). Skirtumai tarp minėtos galutinės siektinos reikšmės ir 2022 m. jau pasiektos rodiklio reikšmės (per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė) bei sutartyse nurodytos planuojamos pasiekti reikšmės yra išreikšti procentais.

³⁷ Konkrečių uždavinių 3.3.1. ir 3.3.2. produkto rodikliai yra bendri.

³⁸ Rodiklio P.B.201 atveju taikomos unikalių įmonių reikšmės. Kitų įmonių rodiklių atvejais taikomos neunikalios reikšmės.

³⁹ Produkto rodiklis P.B.201 yra neplanuojamas sutartyse.

8 PAVEIKSLAS. VP 3.1.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Produkto rodiklio **P.B.207-03.1.1** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“ iki 2023 m. pabaigos VP numatyta pasiekti reikšmė yra 374 232 000 Eur. Nors pagal jau dabar su finansų tarpininkais pasirašytas projektų sutartis planuojama pasiekti tik apie 42 proc. VP nurodytos siektinos rodiklio reikšmės (arba 157 154 000 Eur), analizuojant realias jau iki dabar suteiktų finansinių priemonių apimtis pagal priemones, matoma, kad 2022 m. pabaigoje pasiekta rodiklio reikšmė siekė net 152 proc. VP numatytos galutinės rodiklio reikšmės (arba 569 356 925 Eur), todėl planuota reikšmė buvo viršyta. Toks rodiklio rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų pasiekimo.

Kitas šio uždavinio produkto rodiklis **P.B.206-03.1.1** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“ taip pat jau yra pasiekęs užsibrėžtą reikšmę – per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė, lyginant su VP nurodyta siektina reikšme, siekia 108 proc. (arba 807 702 Eur). Toks rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų pasiekimo.

Produkto rodiklio **P.B.205-03.1.1** „Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė sudarė 185 proc. VP numatytos siektinos reikšmės (arba 2 782 iš planuotų 1 500). Rodiklio **P.B.203-03.1.1** „Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius“ atveju, 2022 m. pasiekta reikšmė sudarė 143 proc. VP numatytos siektinos reikšmės 2023 m. Šio rodiklio atveju sutartyse nurodyta planuojama pasiekti rodiklio reikšmė sudarė tik maždaug pusę VP numatytos reikšmės, taigi, šiam rodikliui projektų sutartyse iškelti tikslai, lyginant su realia pasiekta pažanga, buvo vertinami pesimistiškiau. Bendrai, šių produkto rodiklių rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų pasiekimo.

Rodiklio **P.B.202-03.1.1** „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė VP numatytą siektiną reikšmę viršijo beveik 3 kartus (276 proc.), o rodiklio **P.B.201-03.1.1** „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“ VP numatytą siektiną reikšmę viršijo beveik 6 kartus (580 proc.). Taigi, šių rodiklių atveju pastebimas itin aukštas rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų pasiekimo, o VP iškelti tikslai šių rodiklių atžvilgiu veikiausiai buvo per maži.

Apibendrinant, 3.1.1. konkretaus uždavinio visų produkto rodiklių rezultatyvumas, lyginant su VP numatytomis pasiekti reikšmėmis, siekia vidutiniškai 241 proc. ir visi šio uždavinio rodikliai jau 2022 m. buvo viršiję VP suplanuotas reikšmes. Taigi, **konkreto uždavinio 3.1.1. rezultatyvumas yra aukštas**. Toks rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos buvo svarus indėlis į 3.1.1. uždavinio tikslų pasiekimą. Visgi, svarbu pastebėti, kad ši aukštą vidutinį uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumą lemia itin aukštas rodiklio P.B.201–03.1.1 rezultatyvumas (kuris 2022 m. siekė net 580 proc. VP nurodytos siektinos reikšmės).

VP 3.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

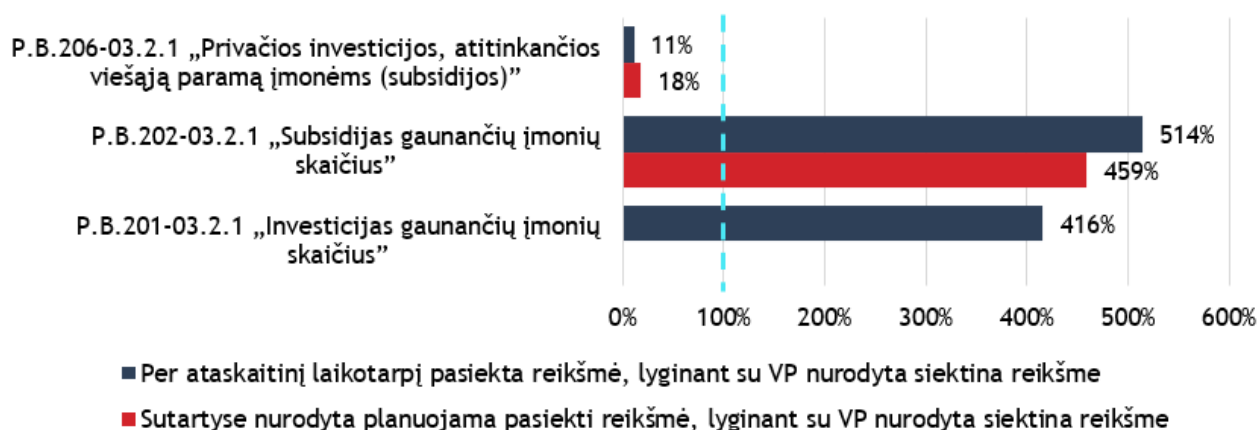
Konkreto uždavinio 3.2.1 pasiekimai matuojami 3 produkto rodikliais (žr. 4 lentelę).

4 LENTELE. VP 3.2.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.201-03.2.1	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	480	1 996	N/D
Produkto rodiklis	P.B.202-03.2.1	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	670	3 444	3 076
Produkto rodiklis	P.B.206-03.2.1	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	35 000 000 Eur	3 883 938 Eur	6 418 505 Eur

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis.

2 iš 3 šio konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. jau buvo viršiję VP nurodytas siektinas reikšmes 2023 m. (žr. 9 pav.).

9 PAVEIKSLAS. VP 3.2.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Rodiklio **P.B.201–03.2.1** „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“ VP suplanuota reikšmė 2023 m. yra 480 įmonių, o 2022 m. pabaigoje pasiekta reikšmė jau siekė 1 996 (neunikalių įmonių reikšmė – 3 444). Taigi, per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė, lyginant su VP siektina reikšme, yra net 4 kartus didesnė.

Rodiklio **P.B.202–03.2.1** „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė taip pat siekia 3 444, nors VP suplanuota pasiekti reikšmė yra 670 įmonių (pasiekta rodiklio reikšmė yra 5 kartus didesnė, negu siektina).

Toks aukštas šių dviejų rodiklių rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų siekimo. Kita vertus, greičiausiai parama įmonėms buvo mažesnės finansinės apimties negu planuota nustatant siektinas rodiklio reikšmes (daugiau įmonių, bet mažesnis vidutiniškai vienai įmonei tenkantis finansavimas).

Visgi, trečiojo šio konkretaus uždavinio rodiklio **P.B.206-03.2.1** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidiijos)“ 2022 m. pasiekta reikšmė siekė 3 883 938 Eur, nors VP suplanuota pasiekti reikšmė yra 35 000 000 Eur. Nors sutartyse nurodyta planuojama pasiekti rodiklio reikšmė yra kiek didesnė ir siekia 6 418 505 Eur, tai sudaro tik 18 proc. VP numatytos siektinos reikšmės. Taigi, šio rodiklio VP numatytos siektinos reikšmės iki 2023 m. pasiekti, veikiausiai, nebepavyks. Šis žemas rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos šioje srityje turėjo mažą (nepakankamai reikšmingą) indėlį į VP konkretaus uždavinio tikslo pasiekimą.

Pagrindinis priežastis, lėmusi prastą šio rodiklio rezultatyvumą, buvo tai, jog ne visų priemonių kvietimų projektų finansavimo sąlygų aprašuose šis rodiklis buvo nurodytas kaip privalomas pasirinkti.⁴⁰ Rodiklyje privačios investicijos atspindi projekto vykdytojo ir (arba) partnerio privatų indėlį į remiamą projektą, kuriam suteikiama valstybės pagalba, o paramos forma yra subsidijos, įskaitant netinkamas finansuoti projekto išlaidas, tačiau neįskaičiuojant susigrąžinamo (grąžintino) pridėtinės vertės mokesčio. Rodiklio reikšmei skaičiuojama įgyvendinant projekto veiklas pritrauktų privačių investicijų suma.

Apibendrinant, **3.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas siekia vidutiniškai 224 proc.**, tačiau šį aukštą rezultatyvumą lemia dviejų rodiklių (P.B.201-03.2.1 ir P.B.202-03.2.1) atveju ženkliai viršyta VP numatyta siektina reikšmė (atitinkamai 718 proc. ir 514 proc.), o trečiojo rodiklio P.B.206-03.2.1 atveju rezultatyvumas yra itin žemas – per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė, lyginant su VP suplanuota siektina reikšme, siekė tik 11 proc. Atsižvelgiant į žemą projektų sutartyse nurodytą planuojamą pasiekti šio rodiklio reikšmę, VP numatytos siektinos reikšmės iki 2023 m. pasiekti, veikiausiai, nebepavyks. Taigi, 1 iš 3 šio konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje nebuvo pasiekę (ir, veikiausiai, nebepasiekę) VP numatytų siektinų reikšmių. **Taigi, bendras 3.2.1. konkretaus uždavinio rezultatyvumas yra vertinamas kaip vidutinis** ir indikuoja, jog investicijos šiose srityse buvo pakankamai svariai prisidėjo prie VP konkretaus uždavinio tikslų pasiekimą.

VP 3.3.1 IR 3.3.2 KONKREČIŲ UŽDAVINIŲ PRODUKTO RODIKLIAI

Konkrečių uždavinių 3.3.1 ir 3.3.2 pasiekimai bendrai matuojami 6 produkto rodikliais (žr. 5 lentelę).

5 LENTELE. VP 3.3.1. IR 3.3.2. KONKREČIŲ UŽDAVINIŲ PRODUKTO RODIKLIAI

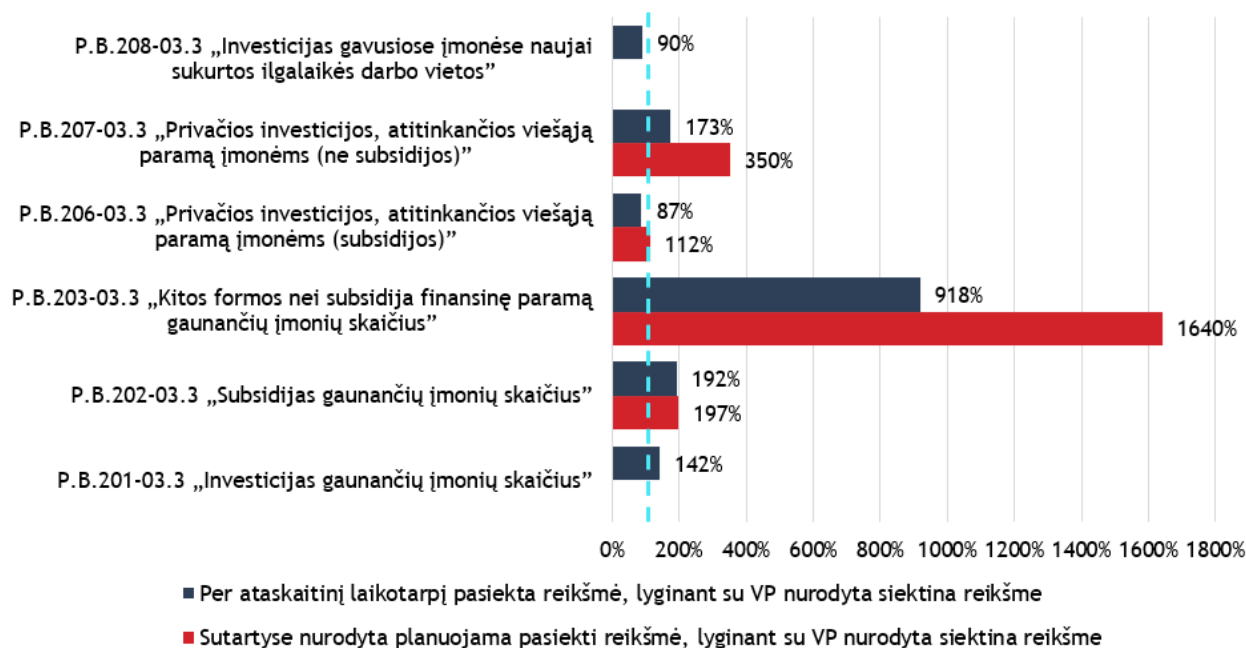
RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.201-03.3	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	1 000	1 415	N/D
Produkto rodiklis	P.B.202-03.3	Subsidiijas gaunančių įmonių skaičius	885	1 703	1 741
Produkto rodiklis	P.B.203-03.3	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	40	367	656

⁴⁰ Remiantis EIM pateikta informacija.

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAM A PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.206-03.3	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	338 300 000 Eur	295 811 303 Eur	378 920 699 Eur
Produkto rodiklis	P.B.207-03.3	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	23 270 000 Eur	40 256 077 Eur	81 480 000 Eur
Produkto rodiklis	P.B.208-03.3	Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos	1 200 visos d. d. ekvivalentai	1 082 visos d. d. ekvivalentai	N/D

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis

Dauguma šių konkrečių uždavinių produkto rodiklių 2022 m. jau buvo viršiję VP nurodytas siektinas reikšmes 2023 m. (žr. 10 pav.).

10 PAVEIKSLAS. VP 3.3.1. IR 3.3.2. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Didžiausias rezultatyvumas fiksuojamas rodiklio **P.B.203-03.3** „Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius“ atveju. Šio rodiklio reikšmė 2022 m. VP numatytą siektiną reikšmę viršijo daugiau negu devynis kartus (918 proc.). Atsižvelgiant į projektų sutartyse nurodytą planuojamą pasiekti reikšmę, šis rezultatyvumas, tikėtina, dar labiau didės. Šis aukštas rodiklio rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų siekimo. Kita vertus, svarbu pastebėti, kad šio rodiklio atveju VP iškelti tikslai buvo neadekvačiai maži.

Produkto rodiklio **P.B.201-03.3** „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė jau beveik pusantrą karto viršijo VP numatytą siektiną reikšmę 2023 m. Panašus rezultatyvumas pastebimas produkto rodiklio **P.B.202-03.3** „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“ atveju (2022 m. pasiekta reikšmė,

lyginant su VP nurodyta siektina reikšme, siekia 192 proc.) bei **P.B.207-03.3** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“ atveju (2022 m. pasiekta reikšmė, lyginant su VP nurodyta siektina reikšme, siekia 173 proc.). Visgi, atsižvelgiant į tai, jog pastarųjų dviejų rodiklių siekiančių projektų sutartyse nurodytos planuojamos pasiekti reikšmės ženkliai viršija VP nurodytas siektinas reikšmes, tikėtina, kad iki 2023 m. pabaigos rodikliai dvigubai viršys siektinas reikšmes. Šis aukštas tikėtinas rodiklių rezultatyvumas rodo, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų siekimo.

Produkto rodiklio **P.B.206-03.3** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“ atveju, 2022 m. pasiekta reikšmė, lyginant su VP numatyta siektina reikšme 2023 m., sudarė 87 proc. Tai rodo, jog investicijos taip pat gana reikšmingai prisidėjo prie VP konkretaus uždavinio tikslo siekimo.

3.3.1 ir 3.3.2 konkrečių uždavinių rodiklis **P.B.208-03.3** „Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos“ 2022 m. taip pat dar nebuvo pasiekęs VP numatytos siektinos reikšmės (pasiekta reikšmė sudarė 90 proc. siektinos reikšmės). Dėl sutartyse planuojamos pasiekti rodiklio reikšmės duomenų trūkumo negalima įvertinti, ar iki 2023 m. pabaigos realu pasiekti VP numatytą reikšmę. Visgi, atsižvelgiant į tai, jog dalis 3.3 investicinio prioriteto projektinių veiklų dar nėra baigtos įgyvendinti, išlieka tikimybė, kad užsibrėžtą reikšmę pasiekti dar pavyks.

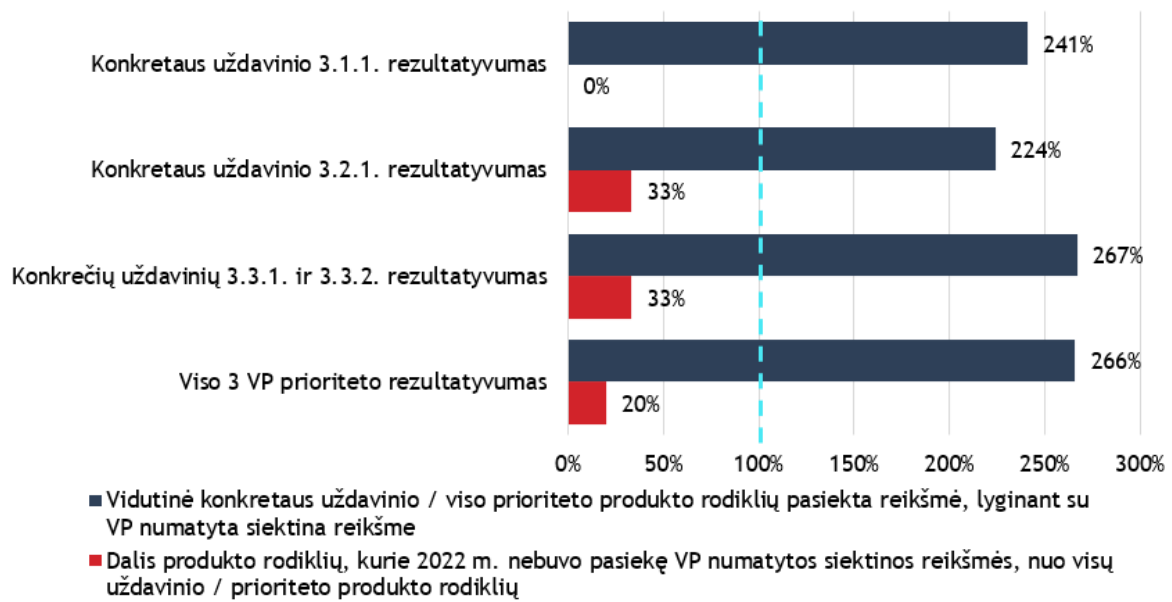
Šį palyginti žemesnį rodiklio rezultatyvumą galimai lėmė tai, jog stebėsenos rodiklio siekė tik viena 3.3.1 konkretaus uždavinio priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803. Taip pat, anksčiau atlikto vertinimo metu buvo nustatyta, jog iš visų 3.3.1 konkretaus uždavinio priemonių, prasčiausiai respondentai vertino priemonių įtaką naujų darbo vietų sukūrimui, o vertinimo išvadose pabrėžiama, kad, remiantis priemonių intervencijų logika, gamybinių pajėgumų ir procesų automatizavimas gali prisidėti prie darbuotojų poreikio mažėjimo.⁴¹ Tad tikėtinas dvejopas produktyvumo didinimo priemonių poveikis užimtumui – neigiamas trumpuoju laikotarpiu, tačiau teigiamas ilguoju laikotarpiu, dėl atnaujintų gamybinių pajėgumų augant įmonių konkurencingumui. Kaip minėta, dalis rodiklio siekiančių projektinių veiklų dar nėra baigtos įgyvendinti, todėl išlieka tikimybė, kad užsibrėžtą rodiklio reikšmę pasiekti dar pavyks.

Apibendrinant, konkrečių uždavinių 3.3.1. ir 3.3.2. produkto rodiklių rezultatyvumas siekia vidutiniškai 267 proc. VP suplanuotų reikšmių, tačiau 2 rodikliai iš 6 (P.B.208-03.3 ir P.B.206-03.3) dar nėra pasiekę VP numatytos siektinos reikšmės (esamas rezultatyvumas, lyginant su VP suplanuota reikšme, siekia atitinkamai 90 ir 87 proc.). Kadangi dalis šių stebėsenos rodiklių siekiančių projektinių veiklų dar nėra baigtos įgyvendinti, tikimybė pasiekti šio rodiklių planuojamas reikšmes vis dar išlieka. Taigi, konkrečių VP uždavinių 3.3.1. ir 3.3.2. rezultatyvumas yra vertinamas kaip aukštas.

APIBENDRINIMAS PRIORITETO LYGIU

Visų VP 3 prioriteto produkto rodiklių vidutinis rezultatyvumas siekia 266 proc. VP numatytų siektinų rodiklių reikšmių. Taigi, **VP 3 prioriteto investicijų rezultatyvumas yra vertinamas kaip aukštas.** Visgi, vertinant šiuos duomenis svarbu turėti omenyje aukščiau aprašytus rodiklius, kurie 2022 m. dar nebuvo pasiekę suplanuotų siektinų reikšmių, tačiau veikiausiai jas pasieks iki 2023 m. pabaigos, taip pat rodiklius, kurie planuotų reikšmių, remiantis 2022 m. pabaigos duomenimis, gali nepasiekti.

⁴¹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakyму atliko UAB „Visionary Analytics“.

11 PAVEIKSLAS. VP 3 PRIORITETO IR KONKREČIŲ UŽDAVINIŲ REZULTATYVUMAS (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

4. POVEIKIS

Pagal VP 3 prioritetą „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ įgyvendinami trys investiciniai prioritetai ir keturi konkretūs uždaviniai, kurie siekia 2 lentelėje nurodytų specialiųjų programos rezultato rodiklių.

Ekspertiniu vertinimu, šie rodikliai yra tinkami atspindėti pirmo investicinio prioriteto investicijų poveikį. Be to, kaip nurodyta Europos Komisijos 2014 metų gairėse⁴², poveikio vertinimo metu turėtų būti vertinama VP kontribucija būtent į rezultato rodiklių pokyčius.

4.1 POVEIKIO VERTINIMAS REMIANTIS STATISTINE- KORELIACINE ANALIZE

Šiame poskyryje pateikiami atskirais statistinės–koreliacinės analizės pjūviais gauti vertinimo rezultatai.

4.1.1 VP IŠLAIDŲ IR REZULTATO RODIKLIŲ KORELIACIJA

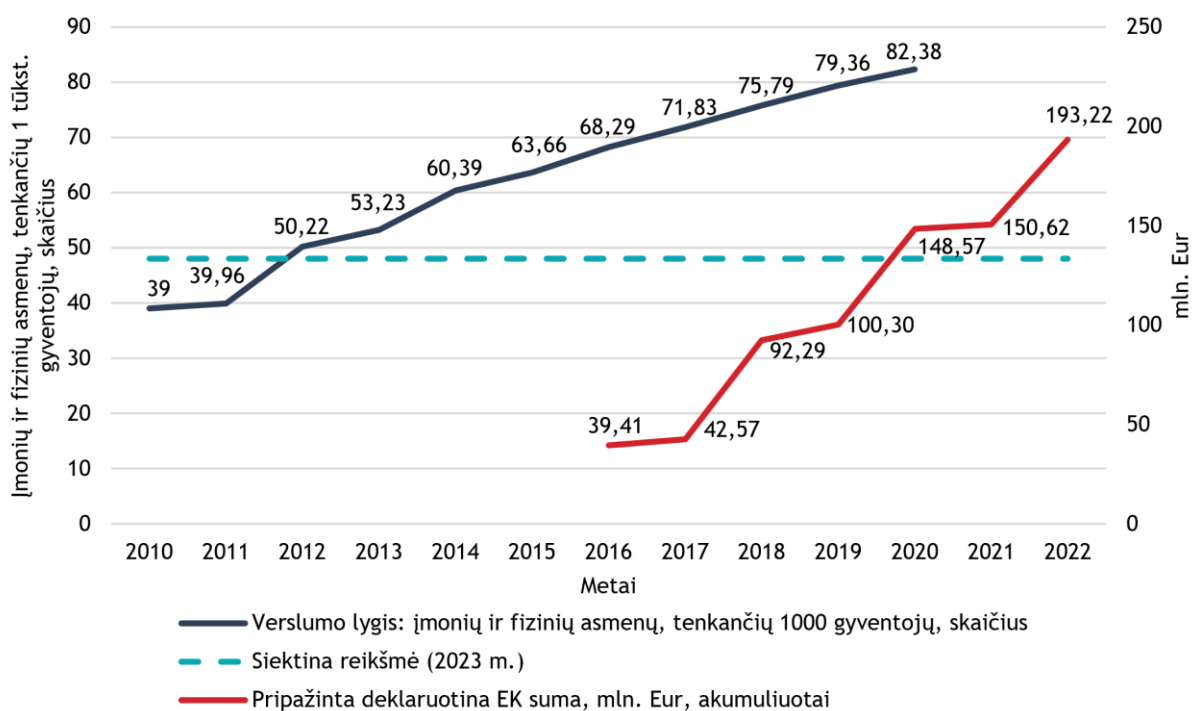
Pirmasis analizuojamas pjūvis – VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su rezultato rodiklio laiko eilute.

VP 3.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojama 3.1.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklio „Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 12 pav.).

---

⁴² The Programming Period 2014–2020. GUIDANCE DOCUMENT ON MONITORING AND EVALUATION – EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND AND COHESION FUND – Concepts and Recommendations. Directorate General Regional and Urban Policy (2014). ESF gairės (Programming Period 2014–2020 – Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy – European Social Fund – Guidance document – June 2014) taip pat prašo orientuotis į rezultato rodiklius (The CPR has substantially strengthened the role of impact evaluation as an essential element of the strengthened results focus of the policy, making the assessment to what extent the objectives under each priority axis have been achieved compulsory for the managing authorities).

12 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

2020 m. 1 tūkst. gyventojų teko 82,38 įmonių ir fizinių asmenų, o tai reiškia, kad pagal VP 2023 m. planuota pasiekti reikšmė (48 įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1 tūkst. gyventojų) jau 2020 m. buvo viršyta daugiau nei 1,5 karto. Dar daugiau, VP nurodyta siektina reikšmė buvo pasiekta bei viršyta jau 2012 m. – dar prieš pradėdant įgyvendinti 2014–2020 m. laikotarpio investicijas.

Verslumo lygis (įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1 tūkst. gyventojų, skaičius) augo visu analizuojamu laikotarpiu. Lygiagrečiai vyko ir VP akumuluotų kasmetinių išlaidų (iš visų šaltinių) pagal 3.1.1 konkretų uždavinį augimas, kol 2022 m. pasiekė 193,22 mln. Eur. Stebima stipri koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir verslumo augimo laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,97). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie analizuojamo rodiklio reikšmių veikiausiai prisidėjo ir pagal 3.1.1 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos. Kita vertus, svarbu pastebėti, jog stabilus rezultato rodiklio augimas stebėtas dar prieš investicijų įgyvendinimo pradžią, o naujesnių rodiklio reikšmės duomenų trūkumas leidžia įvertinti tik 5 metų (2016–2020 m.) koreliaciją. Visgi, ši stipri koreliacija rodo, kad bent dalis rodiklio pagerėjimo (augimo) gali būti priskirta ES investicijų kontribucijai. Šią prielaidą patvirtina ir vieno pagrindinių šio uždavinio produkto rodiklių „Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius“ metinio augimo 2017–2021 m. palyginimas su veikiančių MVĮ skaičiaus augimu (žr. 3 pav.).⁴³ 2017–2021 m. laikotarpiu, pagal 3.1.1 uždavinį kiekvienais metais naujų MVĮ⁴⁴, gaunančių investicijas, skaičius, lyginant su MVĮ skaičiaus padidėjimu kiekvienais metais, vidutiniškai sudarė 90 proc. Svarbu pastebėti, kad minėto produkto rodiklio duomenys įtraukia neunikalias įmones bei negalima nustatyti, kokia investicijas gavusių naujų įmonių dalis buvo įsikūrusios būtent tais metais. Visgi, net ir,

⁴³ Remiantis VDA duomenimis. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S8R522#/>

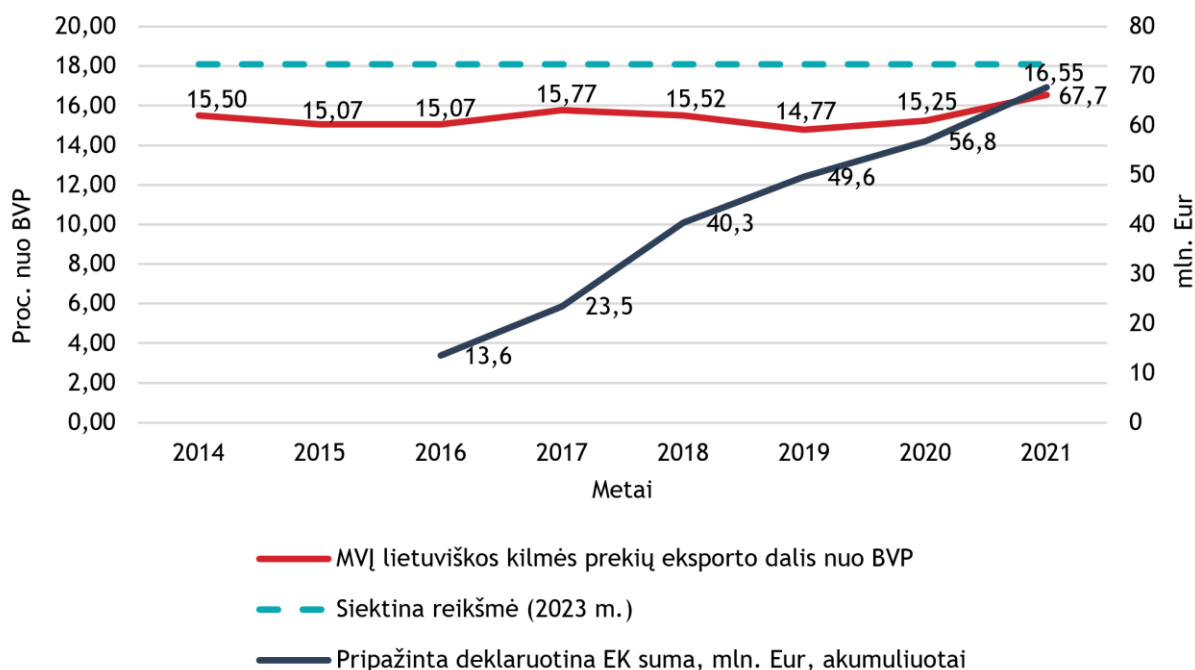
⁴⁴ Nors produkto rodiklio „Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius“ pavadinimas indikuoja, jog buvo stebimos visos (ne tik mažos ir vidutinės) įmonės, priemonės, kurios siekė šio rodiklio, buvo skirtos tik SVV/MVĮ.

tarkime, perpus mažesnė investicijas gavusių naujų MVĮ dalis sudarytų gana reikšmingą intervencijų mastą, o tai indikuoja, jog nemaža dalis uždavinio tikslo pasiekimo gali būti siejama su ES intervencijomis.

Taigi, 3.1.1 konkrečiau uždavinio atveju, investicijų poveikis rezultato pasiekimui yra **vidutinis**. Nors pastebima aukšta koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir verslumo augimo laiko eilutės, o investicijomis galimai vidutiniškai pasinaudojo iki 90 proc. naujų MVĮ kiekvienais metais, suplanuotas uždavinio rezultatas buvo pasiektas ir viršytas dar prieš pradėdant įgyvendinti investicijas.

VP 3.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojama 3.2.1 konkrečiau uždavinio rezultato rodiklio „MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP“ laiko eilutės koreliacija su išlaidų pagal VP laiko eilute (žr. 13 pav.)

13 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

2021 m. buvo pasiekta 16,55 proc. nuo BVP MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalies reikšmė, o tai reiškia, kad 2023 m. planuojama pasiekti 18,1 proc. reikšmė 2021 m. pabaigoje vis dar buvo nepasiekta (reali reikšmė nuo planuojamos pasiekti atsiliko per 1,55 proc. punkto). Matyti, kad VP akumuliuotos kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 3.2.1 konkretų uždavinį visu VP įgyvendinimo laikotarpiu, augo, kol 2021 m. pasiekė 67,7 mln. Eur. Nors 2019–2021 m. laikotarpiu taip pat pastoviai didėjo ir MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP, šio rodiklio reikšmė 2017–2019 m. mažėjo (nuo 15,77 proc. 2017 m. iki 14,77 proc. 2019 m.), o tokia netolygi rezultato rodiklio pažanga rodo žemą koreliaciją tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia tik 0,39). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad pagal 3.2.1 konkretų uždavinį įgyvendintos investicijos reikšmingai neprisidėjo prie rezultato pasiekimo. Šią prielaidą patvirtina ir ankstesnių vertinimų rezultatai. LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM) užsakytame 2019 m. vertinime buvo pastebėta, jog 3.2.1 uždavinio priemonių poveikis tikslo pasiekimui yra žemas, kadangi priemonės yra per smulkios, kad darytų reikšmingą įtaką uždavinio rezultato rodikliui – visų pirma dėl to, kad priemonės finansuoja smulkias veiklas, kurios tiesiogiai neprisideda prie eksporto augimo (kaip konsultacijų teikimas, įmonių ir produkcijos pristatymas užsienyje, produktų sertifikavimas

ir pan.), o eksporto (rezultato) rodiklį stipriai veikia išoriniai veiksniai (bendra Lietuvos ir regiono ekonominė situacija). Taip pat, priemonės skirtos palyginti nedideliu skaičiumi MVĮ.⁴⁵

Taigi, 3.2.1 konkrečiau uždaviniu atveju stebimas **žemas investicijų poveikis** rezultato pasiekimui. Tai atspindi tiek analizės metu nustatyta žema koreliacija tarp MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalies nuo BVP rodiklio laiko eilutės ir VP išlaidų laiko eilutės, tiek ankstesnių vertinimų išvalgos, pabrėžiančios, kad 3.2.1 uždaviniu priemonės yra per smulkios, kad darytų reikšmingą įtaką uždaviniu rezultato rodikliui.

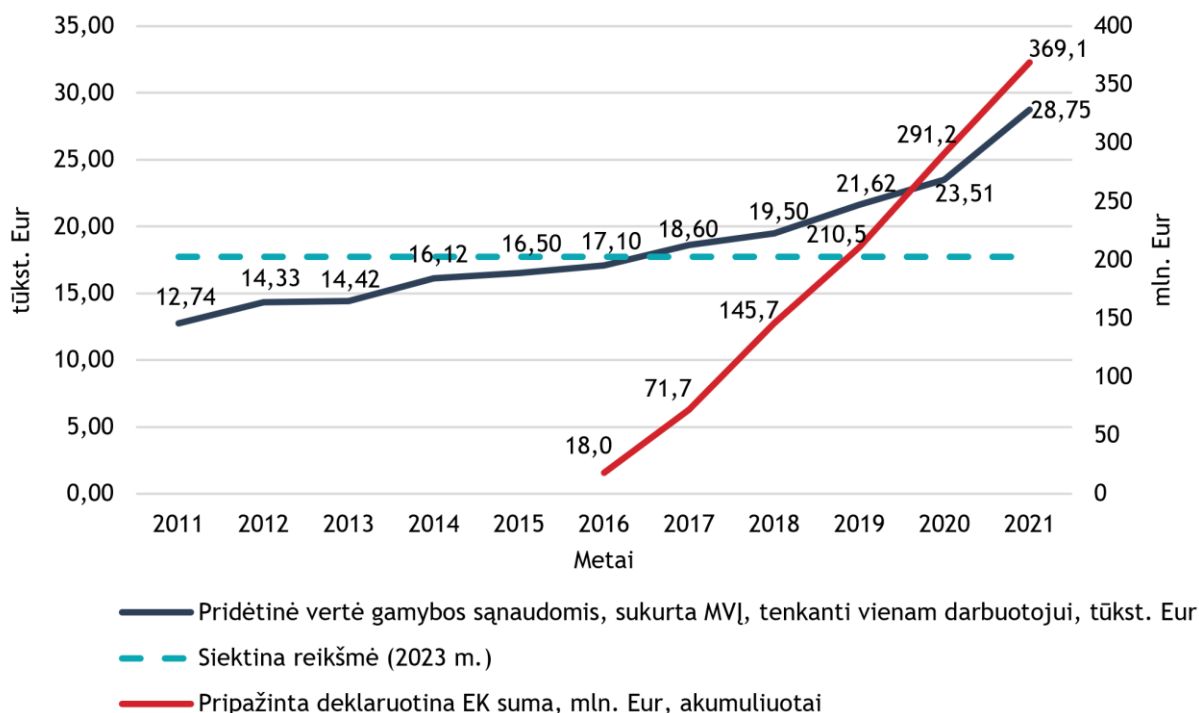
VP 3.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojamo 3.3.1 konkrečiau uždaviniu rezultato rodiklis – pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui. 2021 m. pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui, siekė apie 28,75 tūkst. Eur, t. y. buvo maždaug 62 proc. didesnė už 2023 m. suplanuotą pasiekti 17 726 Eur reikšmę (žr. 14 pav.). VP akumuliuotos kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 3.3.1 konkrečių uždavinių visu VP įgyvendinimo laikotarpiu nuosekliai augo, kol 2021 m. pasiekė 409,9 mln. Eur. Visu VP įgyvendinimo laikotarpiu taip pat didėjo ir pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui, kas rodo labai stiprią koreliaciją tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,96). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad pagal 3.3.1 konkrečių uždavinių įgyvendintos investicijos galėjo prisidėti prie tokio rezultato pasiekimo. Šią prielaidą pagrindžia ir 2019 m. atliktas vertinimas, kuris 3.3.1 uždaviniu investicijas įvertino kaip turinčias aukštą poveikį (aukščiausią iš visų VP 3 prioriteto konkrečių uždavinių) uždaviniu tikslo pasiekimui.⁴⁶ Aukštas poveikis sietas su tikėtina palyginti aukšta priemonių pridėtinė verte rezultatams; aukšta priemonių pridėtinė verte naujų įmonių investicijų pritraukimui ir projektų įgyvendinimui, kadangi priemonės neišstumia privačių investicijų; be to buvo pastebimas investicijas gavusių įmonių pasiryžimas ateityje investuoti nuosavas lėšas į produktyvumo didinimo sritis.

⁴⁵ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

⁴⁶ Ten pat.

14 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.3.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

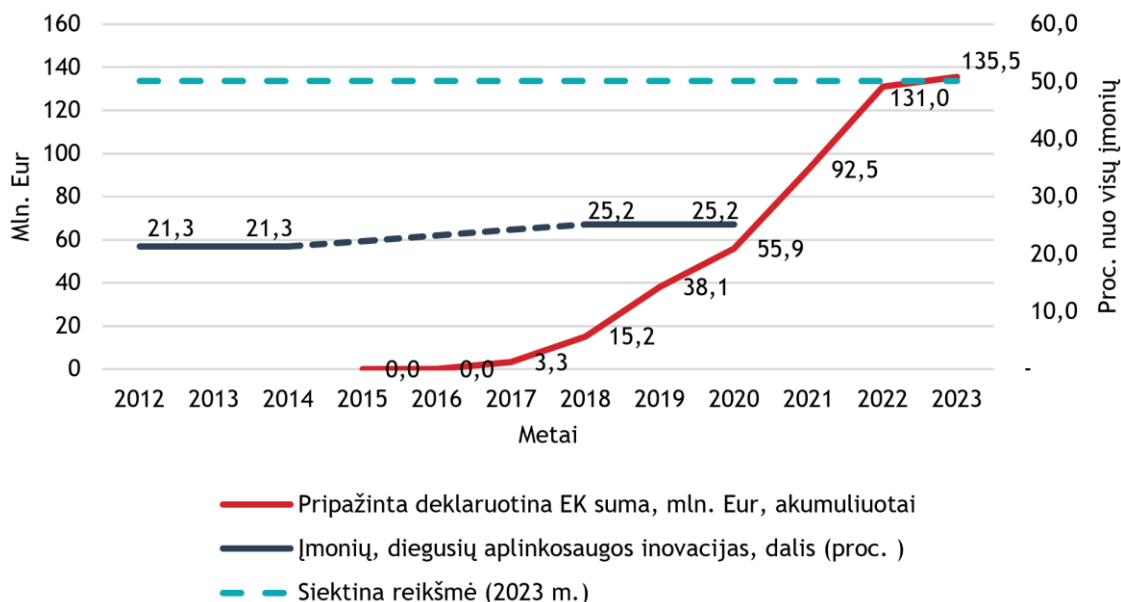
Taigi, 3.3.1 konkreta us uždavinio atveju fiksuojamas **aukštas investicijų poveikis** rezultato pasiekimui. Analizės metu nustatyta aukšta koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės, o ankstesnių vertinimų metu buvo nustatyta, jog 3.3.1 uždavinio investicijos turi aukščiausią poveikį iš visų VP 3 prioriteto uždavinių dėl palyginti aukštos priemonių pridėtinės vertės rezultatams, privačių investicijų neišstūmimo bei pastebimo investicijas gavusių įmonių pasiryžimo ateityje investuoti nuosavas lėšas į produktyvumo didinimo sritis.

VP 3.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojamas 3.3.2 konkreta us uždavinio rezultato rodiklis „Įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis“. 2018–2020 m. įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis siekė 25,2 proc., t. y. buvo gerokai mažesnė už 2023 m. suplanuotą pasiekti 50,09 proc. reikšmę bei, lyginant su pradine reikšme (21,3 proc. 2012–2014 m.), padidėjo tik 3,9 proc. punktais (žr. 15 pav.). Šio rodiklio vertinimą paveikia ir jo reikšmės skaičiavimo metodika – rodiklio reikšmė yra atnaujinama rengiant tyrimus kas 3 m., tačiau šie tyrimai trunka 3 metus bei įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalį vertina tiriamuoju 3 metų laikotarpiu (pvz., 2012–2014 m.), o tai neleidžia detaliau analizuoti rezultato rodiklio reikšmės kaitos.

VP akumuliuotos kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 3.3.2 konkretų uždavinį visu VP įgyvendinimo laikotarpiu augo, kol 2022 m. pasiekė 135,5 mln. Eur. Apskaičiuota stipri koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,74). Visgi, dėl duomenų trūkumo koreliacinės analizės rezultatai neleidžia užtikrintai daryti prielaidos, kad prie tokio rezultato pasiekimo galėjo prisidėti ir pagal 3.3.2 konkretų uždavinį įgyvendintos intervencijos. Remiantis anksčiau atlikto vertinimo rezultatais, tik santykinai nedidelė Lietuvos įmonių dalis galėjo pasinaudoti 3.3.2 uždavinio finansavimu, o paklausa konsultacijų ir netechnologinių

ekoinovacijų priemonėms buvo santykinai nedidelė.⁴⁷ Žemą priemonių paklausą iš esmės lėmė administraciniai kaštai, kurie neatperka finansavimo naudos; specialistų ir informacijos apie priemonių naudą trūkumas; apribojimai galimiems pareiškėjams; žema rinkos dalyvių branda, taip pat mažai paslaugų teikėjų, galinčių suteikti kokybiškas konsultacijas, atlikti ekologinį projektavimą.

15 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Taigi, nors analizės metu buvo nustatyta palyginti aukšta koreliacija tarp VP išlaidų laiko eilutės ir įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, laiko eilutės, atsižvelgiant į ribotą pagal 3.3.2 uždavinį įgyvendintų intervencijų mastą bei žemą paramos paklausą, taip pat duomenų, taikytų koreliacinėje analizėje, ribotumą, 3.3.2 konkretaus uždavinio atveju stebimas **žemas investicijų poveikis** rezultato pasiekimui.

4.1.2 PRODUKTO RODIKLIŲ IR SUSIJUSIO REZULTATO RODIKLIO KORELIACIJA

Kitas statistinės–koreliacinės analizės pjūvis – konkretaus uždavinio produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su rezultato rodiklio laiko eilute.

VP 3.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius“ labiausiai sietini šie produkto rodikliai:

- „Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius“;

⁴⁷ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

- „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“;
- „Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius“;
- „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“.

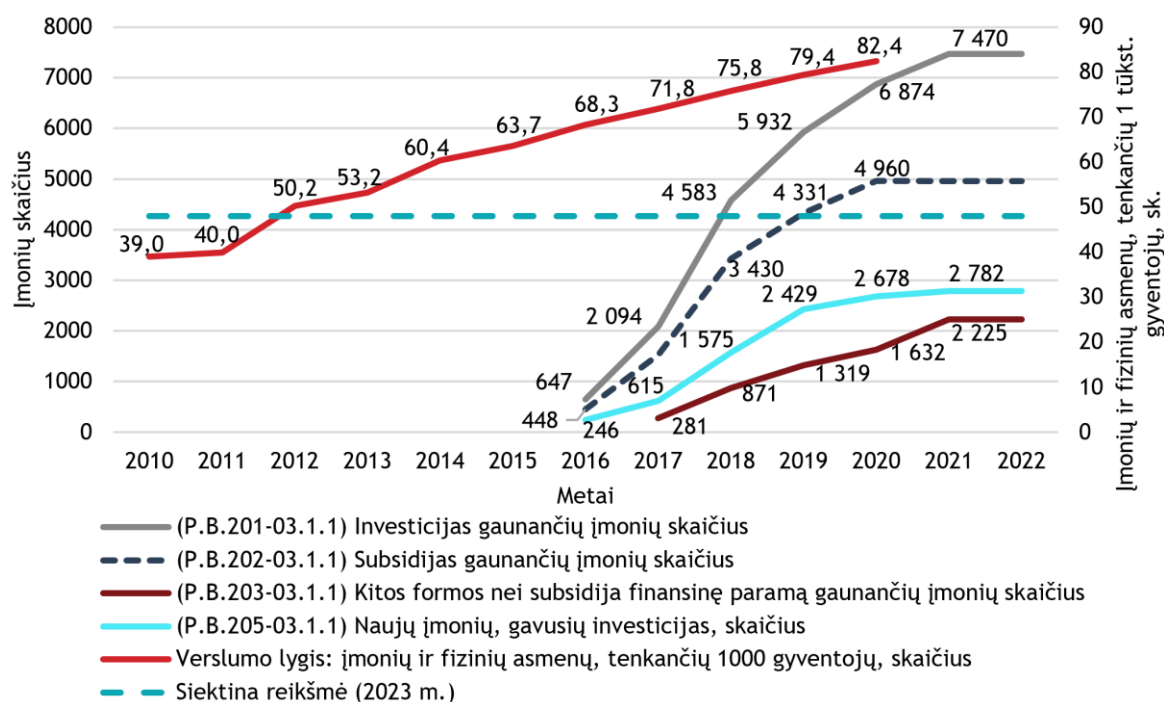
Šie rodikliai atspindi, kiek įmonių gavo finansinę paramą verslo veikloms vystyti (plėtrai) bei naujoms įmonėms kurtis, todėl, žiūrint iš intervencijų logikos pusės, šie rodikliai turėtų koreliuoti su verslumo lygio augimu.

Kita vertus, rezultato rodikliui taip pat aktualūs ir kiti šio uždavinio produkto rodikliai, atspindintys privačių lėšų indėlį:

- „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“;
- „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“.

Šie rodikliai atspindi, kiek finansų tarpininkai prisidėjo prie paramos įmonėms nuosavomis lėšomis bei kartu parodo nefinansinės (konsultacijų) paramos įmonėms apimtį. Kartu tai atspindi, kiek pačios įmonės prisidėjo prie veiklų įgyvendinimo.

Kaip matyti 16 paveiksle, pagrindinių 4 su uždavinio rezultato rodikliu sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo. Šiuo laikotarpiu taip pat didėjo ir verslumo lygis, kas rodo aukštą koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės: VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas kiekvieno iš šių produkto rodiklių atveju yra labai aukštas ir siekia 0,99.

16 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Privačias investicijas atspindinčių produkto rodiklių („Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“ ir „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“) akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu taip pat tolygiai augo (žr. 6 lentelę), o tarp šių

produkto rodiklių laiko eilučių ir rezultato rodiklio laiko eilutės taip pat pastebima stipri koreliacija (VP įgyvendinimo metu nustatytas labai stiprus koreliacijos koeficientas ir siekia atitinkamai 0,98 ir 0,99). Taigi, subsidijas gaunančių įmonių srauto išlaidų, kartu pritraukiant privačias investicijas, atitinkančias viešąją paramą, MVĮ konkurencingumo didinimo projektams, leido finansuoti SVV plėtrą bei naujų įmonių steigimąsi, kas prididėjo prie didesnės nei planuota rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo.

6 LENTELĖ. UŽDAVINIO 3.1.1 PRIVAČIAS INVESTICIJAS ATSPINDINČIŲ PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUTĖ (AKUMULIUOTAI)

RODIKLIO PAVADINIMAS	TIPAS	RŪŠIS	APSKAIČIAVIMO BŪDAS	2016 M. PASIEKTA REIKŠMĖ	2018 M. PASIEKTA REIKŠMĖ	2020 M. PASIEKTA REIKŠMĖ	2022 M. PASIEKTA REIKŠMĖ
Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)	Produkto	Veiksmų programos (Bendrasis)	Apskaičiuojamas	13,19 tūkst. Eur	408,82 tūkst. Eur	806,33 tūkst. Eur	807,70 tūkst. Eur
Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	Produkto	Veiksmų programos (Bendrasis)	Apskaičiuojamas	N/D	175,87 mln. Eur	356,09 mln. Eur	569,36 mln. Eur

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Taigi, analizės rezultatai indikuoja, jog pagal 3.1.1 konkretų uždavinį teikta finansinė parama (paskolos, portfelinės garantijos, rizikos kapitalo fondų investicijos) naujoms MVĮ, kartu su aukštos kokybės konsultacijų (įskaitant verslo plėtros konsultacijas) teikimu naujoms MVĮ, padėjo užtikrinti naujų įmonių steigimąsi bei gyvybingumą ir tokiu būdu didinti verslumo lygį šalyje. Šią išvadą taip pat paremia palyginti didelis intervencijų mastas – kaip minėta anksčiau, 3.1.1 uždavinio investicijomis kiekvienais metais pasinaudojo didelė naujų MVĮ dalis. Visgi, atsižvelgiant į tai, jog suplanuotas uždavinio rezultatas buvo pasiektas ir viršytas dar prieš pradėdant įgyvendinti intervencijas, o intervencijos palietė ne visas aktualias tikslines grupes (per mažai dėmesio buvo skirta startuolių tikslinei grupei), šio konkretaus uždavinio investicijų **poveikis yra vidutinis**.

Šis įvertis atitinka ir ankstesnių vertinimų išvadas.⁴⁸ Analizuojant verslumo skatinimo (3.1.1 uždavinio) priemones, buvo pabrėžiama, jog didelę įtaką verslumo lygio augimui vertinamuoju laikotarpiu turėjo ir išoriniai veiksniai (gerėjanti ekonominė situacija po ekonomikos ir finansų krizės, mažėjantis gyventojų skaičius). Minėto vertinimo metu buvo analizuotos dvi iš trijų šio uždavinio priemonių (priemonės Nr. 03.1.1-FM-F-817 ir priemonės Nr. 03.1.1-IVG-T-819), daugiau koncentruojantis į poveikį tikslinėms grupėms. Dekonstruojant kiekvieną iš priemonių, pirmosios priemonės atveju buvo nustatytas aukštas poveikis, kadangi jos lėšomis buvo sėkmingai suteiktos garantijos, pasidalytos rizikos paskolos įmonėms, sėkmingai įsteigti rizikos kapitalo fondai bei priemonė prisidėjo sprendžiant vieną pagrindinių SVV problemų – nepakankamą prieigą prie finansinių išteklių. Kita vertus, priemonės Nr. 03.1.1-IVG-T-819 atveju nustatytas žemas poveikis – vertinimo rezultatai verčia abejoti priemonės indėliu į verslo steigimo skatinimą (trečdalis vertinimo metu apklaustų projektų dalyvių teigė, kad savo įmonę buvo įkūrę dar prieš pasinaudojant konsultacijomis), o tai indikuoja, kad verslo pradžios konsultacijos iš dalies buvo fiktyvios, taigi, priemonė buvo nepakankamai tinkama ir efektyvi. Svarbu paminėti, kad vertinimo metu, dėl per

⁴⁸ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakytu atliko UAB „Visionary Analytics“.

trumpo priemonės gyvavimo laikotarpio, nebuvo galima įvertinti priemonės poveikio įmonių gyvybingumui. Taigi, remiantis šio vertinimo išvadomis bei atsižvelgiant į skirtumus tarp minėtų priemonių, **3.1.1 uždavinio priemonių poveikis tikslo pasiekimui įvertintas kaip vidutinis.**

VP 3.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP“ labiausiai sietini šie SFMIS produkto rodikliai:

- „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“;
- „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“.

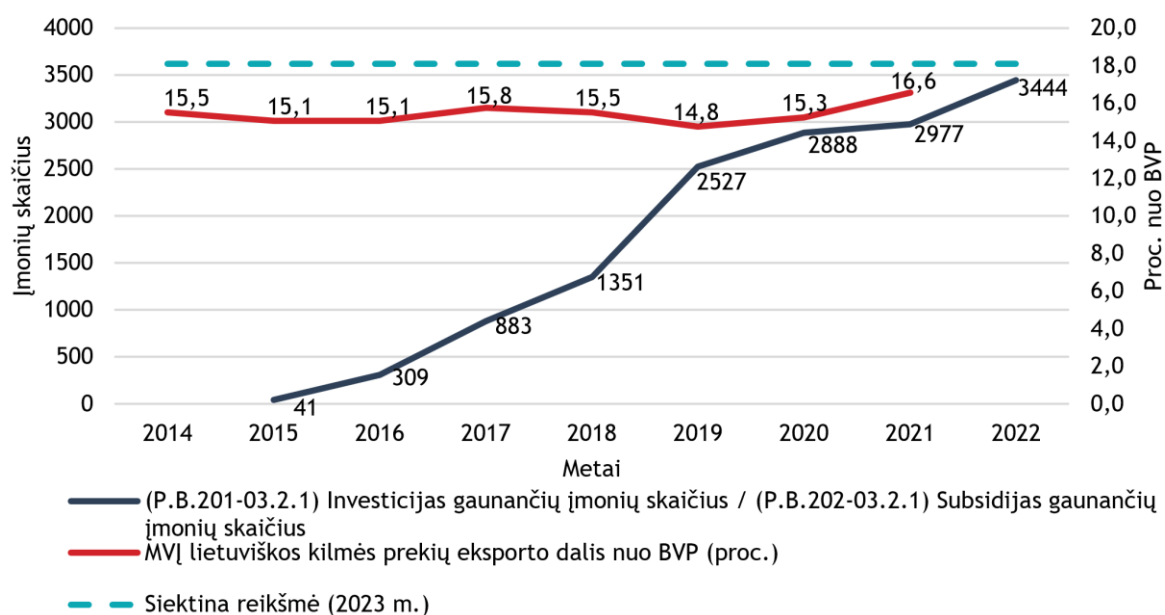
Šie rodikliai atspindi, kiek įmonių gavo finansinę paramą prekių eksportui vystyti, todėl šie rodikliai, žiūrint iš intervencijų logikos pusės, turėtų koreliuoti su MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalies nuo BVP augimu.

Kita vertus, rezultato rodikliui taip pat aktualus ir kitas šio uždavinio produkto rodiklis, atspindintis privačių lėšų indėlį:

- „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“.

Šis rodiklis atspindi nefinansinės paramos (konsultacijų, sertifikavimo, produkcijos pristatymo užsienyje paslaugų) įmonėms apimtį.

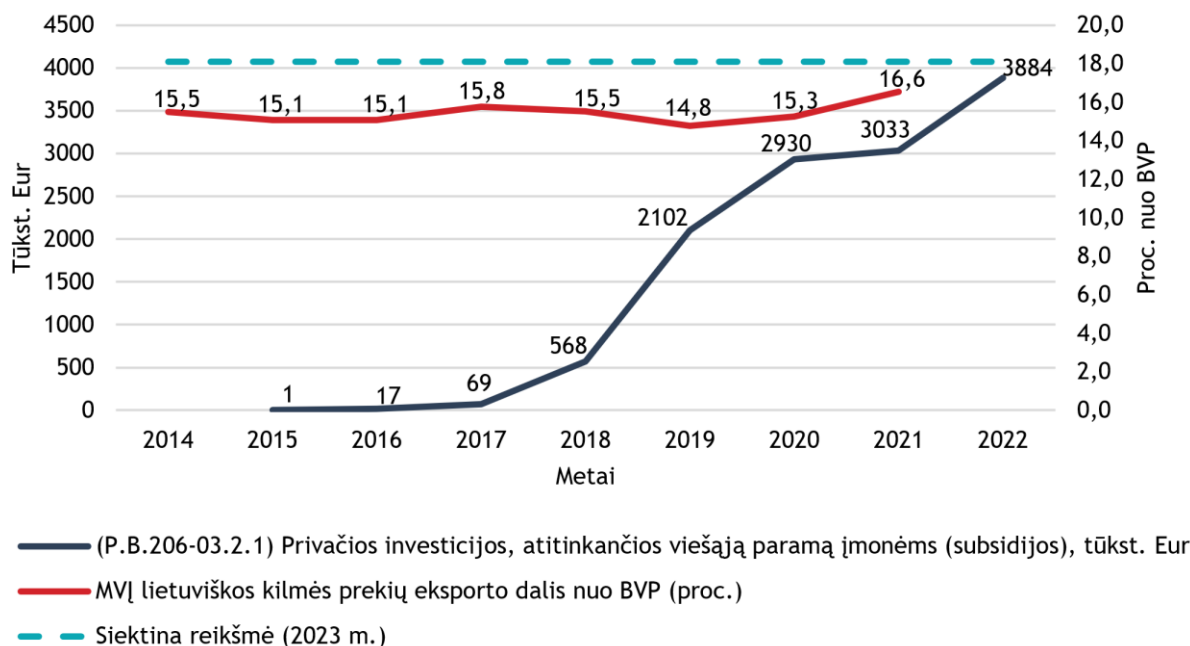
Kaip matyti 17 paveiksle, pagrindinių su uždavinio rezultato rodikliu sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo (kadangi reikšmės yra identiškos, jas atspindi viena tiesė). Šiuo laikotarpiu nežymiai padidėjo ir MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP, tačiau šis augimas nebuvo pastovus – 2014–2015 m. bei 2017–2019 m. pastebimas rodiklio reikšmės sumažėjimas, kas rodo gana silpną koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu nustatytas silpnas koreliacijos koeficientas kiekvieno iš šių produkto rodiklių atveju ir siekia tik 0,33).

17 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Privačias investicijas atspindinčio produkto rodiklio „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“ akumuluota SFMIS reikšmė VP įgyvendinimo metu taip pat tolygiai augo (žr. 18 pav.), o tarp šio produkto rodiklio laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės taip pat pastebima silpna koreliacija (VP įgyvendinimo metu nustatytas silpnas koreliacijos koeficientas ir siekia 0,32). Taigi, subsidijas gaunančių įmonių srauto išlaidymas, kartu pritraukiant privačias investicijas, atitinkančias viešąją paramą MVĮ eksporto didinimo projektams, nepakankamai prisidėjo finansuojant MVĮ eksporto plėtrą bei sektoriaus tarptautiškumą, kadangi šie veiksniai neprisidėjo prie planuotos rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo. Kita vertus, ši žemą investicijų poveikį galimai lėmė ir teigiama makroekonominė šalies situacija, kai BVP augo sparčiau, negu MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto apimtys.

18 PAVEIKSLAS. VP PRIVAČIAS INVESTICIJAS ATSPINDINČIO PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting.

Analizės rezultatai indikuoja, jog pagal 3.2.1 konkretų uždavinį teikta nefinansinė parama MVĮ, nukreipta į įmonių tarptautiškumo ir prekių eksporto skatinimą (aukštos kokybės konsultacijos, produktų sertifikavimas eksportui, įmonių ir jų produkcijos pristatymas užsienyje ir kt.) nebuvo pakankama, kad užtikrintų MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto augimą. Kaip minėta, šio uždavinio intervencijos pasižymėjo per smulkiu mastu, kad galėtų daryti pakankamą poveikį planuoto rezultato pasiekimui – finansuotos smulkios veiklos, kurios reikšmingai neprisideda prie eksporto augimo, priemonės skirtos palyginti nedideliu skaičiumi MVĮ, o eksporto (rezultato) rodiklį stipriai veikia išoriniai veiksniai (bendra Lietuvos ir regiono ekonominė situacija).⁴⁹ Taigi, 3.2.1 konkretaus uždavinio investicijų **poveikis yra vertinamas kaip žemas.**

Ankstesnių vertinimų metu⁵⁰, tarptautiškumo skatinimo (3.2.1 uždavinio) priemonių poveikis taip pat įvertintas kaip vidutinis–žemas – nors didelė dalis šio uždavinio priemonių pasižymėjo aukštu rezultatyvumu siekiant produkto rodiklių, šių priemonių poveikis galutiniam tikslui (siekiant skatinti konkurencingų gaminių eksportą ir įmonių įsitraukimą į tarptautines tinklų grandines) vertinamas kaip per mažas. Taip yra todėl, nes priemonės yra per mažos, kad turėtų reikšmingą poveikį rezultato rodikliui, kuris yra palyginti platus (MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP). Vertinime išskiriamos to priežastys: priemonės finansuoja smulkias veiklas, kurios tiesiogiai neprisideda prie eksporto augimo, o daugiau suteikia impulsą eksporto veiklų plėtrai; skiriamas finansavimas sąlyginai nedideliu skaičiumi MVĮ; eksporto (rezultato) rodiklį stipriai veikia bendra ekonominė situacija Lietuvoje ir regione. Taip pat pabrėžiama, jog lietuviško eksporto rodikliai, su nedidelėmis išimtimis 2015 ir 2016 m., nuosekliai auga nuo 2009 m., nors priemonės pradėtos įgyvendinti vėliau.

VP 3.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui, tūkst. Eur“ labiausiai sietini šie SFMIS produkto rodikliai:

- „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“
- „Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius“
- „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“

Šie rodikliai atspindi, kiek įmonių gavo finansinę paramą veiklos produktyvumui didinti (diegiant arba kuriant technologines ir netechnologines inovacijas, sprendimus ir pan.), todėl šie rodikliai, žiūrint iš intervencijų logikos pusės, turėtų koreliuoti su pridėtinės vertės gamybos sąnaudomis, sukurtos MVĮ, tenkančios vienam darbuotojui, augimu.

Kita vertus, rezultato rodikliui taip pat aktualūs ir kiti šio uždavinio produkto rodikliai, atspindintys privačių lėšų indėlį:

- „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“;

⁴⁹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

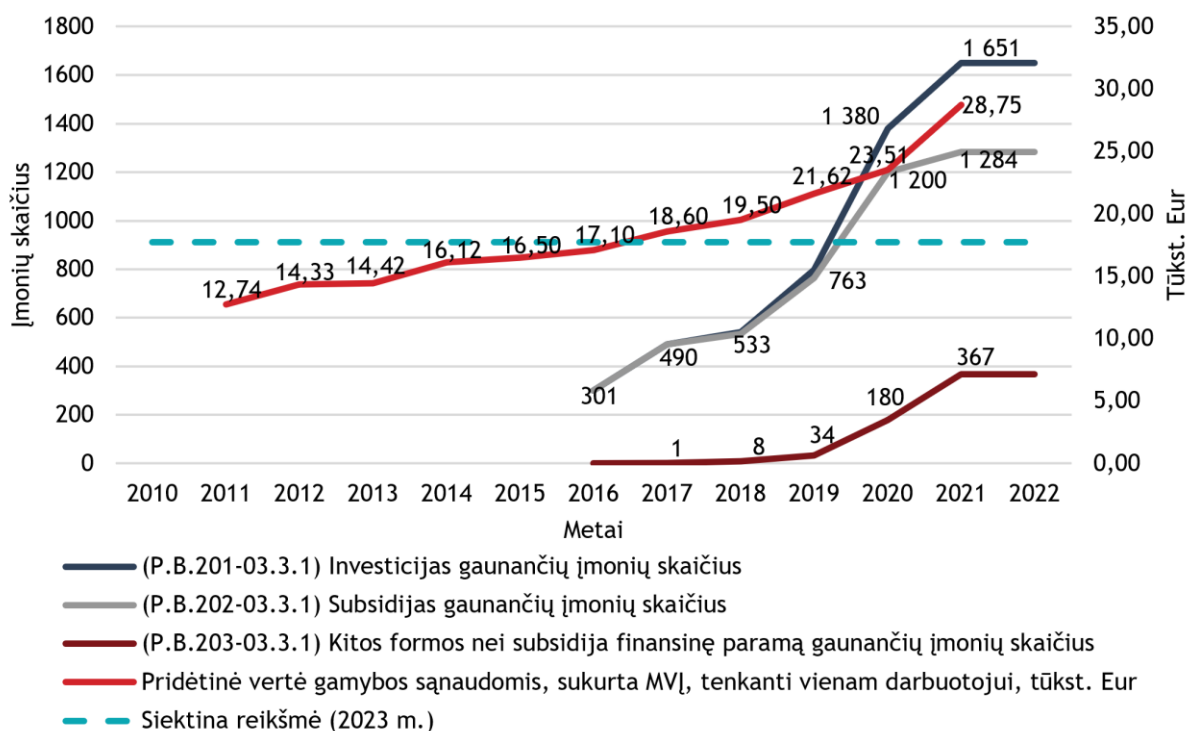
⁵⁰ Ten pat.

- „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“.

Šie rodikliai atspindi, kiek finansų tarpininkai prisidėjo prie paramos įmonėms nuosavomis lėšomis bei kartu parodo nefinansinės (pavyzdžiui, technologinių auditų atlikimo) paramos įmonėms apimtį.

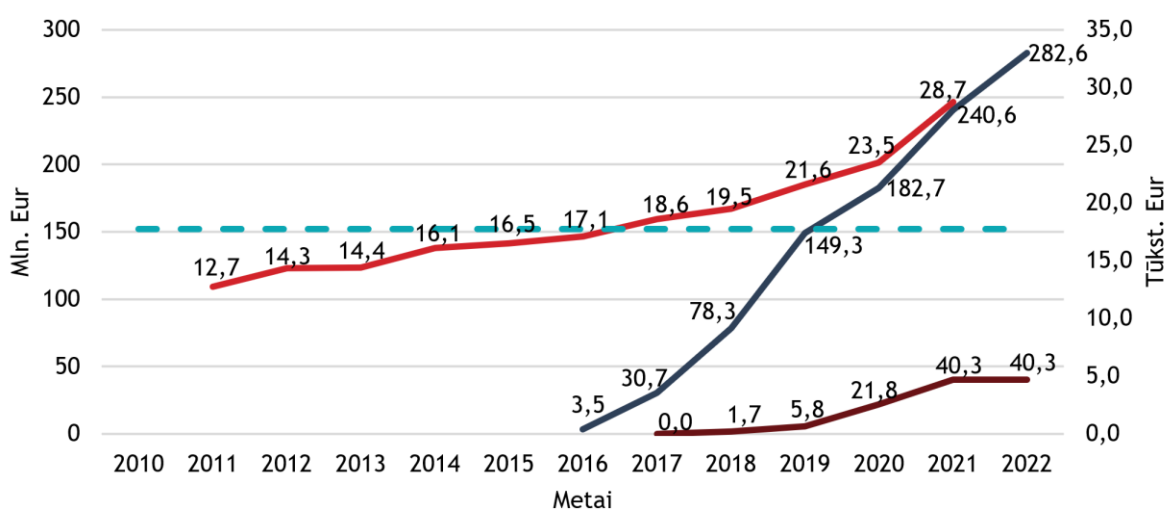
Pagrindinių 3 su uždavinio rezultato rodikliu sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo (žr. 19 pav.) . Šiuo laikotarpiu taip pat didėjo ir pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui, kas rodo stiprią koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu nustatytas stiprus koreliacijos koeficientas kiekvieno iš šių produkto rodiklių atveju ir siekia nuo 0,86 (stiprus koreliacinis ryšys) iki 0,98 (labai stiprus koreliacinis ryšys)). Kaip pavaizduota 20 paveiksle, privačias investicijas atspindinčių produkto rodiklių („Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“ ir „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“ akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu taip pat tolygiai augo, o tarp šių produkto rodiklių laiko eilučių ir rezultato rodiklio laiko eilutės taip pat pastebima labai stipri koreliacija (VP įgyvendinimo metu nustatytas labai stiprus koreliacijos koeficientas ir siekia atitinkamai 0,96 ir 0,98). Taigi, subsidijas gaunančių įmonių srauto išlaikymas, kartu pritraukiant privačias investicijas, atitinkančias viešąją paramą MVĮ produktyvumo didinimo projektams, leido finansuoti SVV veiklos plėtrą bei modernizaciją, kas pridėjo prie didesnės nei planuota rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo.

19 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.3.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

- (P.B.206-03.3.1) Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos), mln. Eur
- (P.B.207-03.3.1) Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos), mln. Eur
- Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui, tūkst. Eur
- Siektina reikšmė (2023 m.)

20 PAVEIKSLAS. VP PRIVAČIAS INVESTICIJAS ATSPINDINČIO PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.3.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Analizės rezultatai rodo, jog pagal 3.3.1 konkretų uždavinį teikta finansinė parama (investicijos į produktyvesnes gamybos technologijas, dalinis palūkanų kompensavimas, e-verslo sprendimų diegimas ir kt.) MVĮ, kartu su nefinansine parama (pavyzdžiui, technologinių auditų atlikimas įmonėse) padėjo užtikrinti naujų, produktyvumą skatinančių technologijų ir vadybos bei verslo modelių diegimą įmonėse ir tokiu būdu didinti MVĮ produktyvumą (pridėtinę vertę gamybos sąnaudomis, sukurtą MVĮ, tenkančią vienam darbuotojui). Kaip minėta, ankstesnių vertinimų rezultatai indikuoja, jog 3.3.1 uždavinio investicijos turi aukščiausią poveikį iš visų VP 3 prioriteto uždavinių dėl palyginti aukštos priemonių pridėtinės vertės rezultatams, privačių investicijų neišstūmimo bei pastebimo investicijas gavusių įmonių pasiryžimo ateityje investuoti nuosavas lėšas į produktyvumo didinimo sritis. Poveikį kažkiek mažina tai, kad investicijas pagal 3.3.1 uždavinio priemones gavo tik apie 2 proc. visų MVĮ. Kita vertus, atsižvelgiant į tai, kad visoje įmonių populiacijoje gyvybingų subjektų skaičius yra mažesnis, o paramos sąlygos, taip pat, buvo nukreiptos tik į tam tikras įmones, akivaizdu, kad parama pasinaudojusių tinkamų įmonių dalis yra didesnė. Todėl, kad ir su tam tikra išlyga, 3.3.1 konkretaus uždavinio investicijų **poveikis vertinamas kaip aukštas**.

Ankstesnių vertinimų⁵¹ išvadose produktyvumo skatinimo (3.3.1 uždavinio) priemonių poveikis taip pat įvertintas kaip aukštas. Nors vertinimo metu grynasis priemonių poveikis dar nebuvo spėjęs pasireikšti, remiantis vertinimo metu atliktos apklausos bei kontrafaktinio poveikio vertinimo rezultatais, įvertintas palyginti aukštas priemonių poveikis uždavinio rezultatui – MVĮ konkurencingumo rodikliams. Taip pat, produktyvumo skatinimo priemonės turi potencialą prisidėti ne tik prie šio rodiklio pokyčio, bet ir prie regionų produktyvumo sanglaudos. Kita vertus, vertinime pastebėta, jog priemonių poveikį gali mažinti tam tikri vidiniai ir išoriniai veiksniai: darbuotojų stoka Lietuvos darbo rinkoje; nepakankama paklausa,

⁵¹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakyму atliko UAB „Visionary Analytics“.

labiausiai ribojanti prekybos ir statybos sektorių plėtrą; finansiniai sunkumai (labiausiai – tam tikrų sektorių ribota prieiga prie finansinių išteklių); mokestinė našta SVV bei teisinės bazės pokyčiai, ribojantys verslumą.

VP 3.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „Įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis“ labiausiai sietini šie SFMIS produkto rodikliai:

- „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“;
- „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“.

Šie rodikliai atspindi, kiek įmonių gavo finansinę paramą technologinėms bei netechnologinėms aplinkosaugos inovacijoms diegti, todėl šie rodikliai, žiūrint iš intervencijų logikos pusės, turėtų koreliuoti su įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalies augimu.

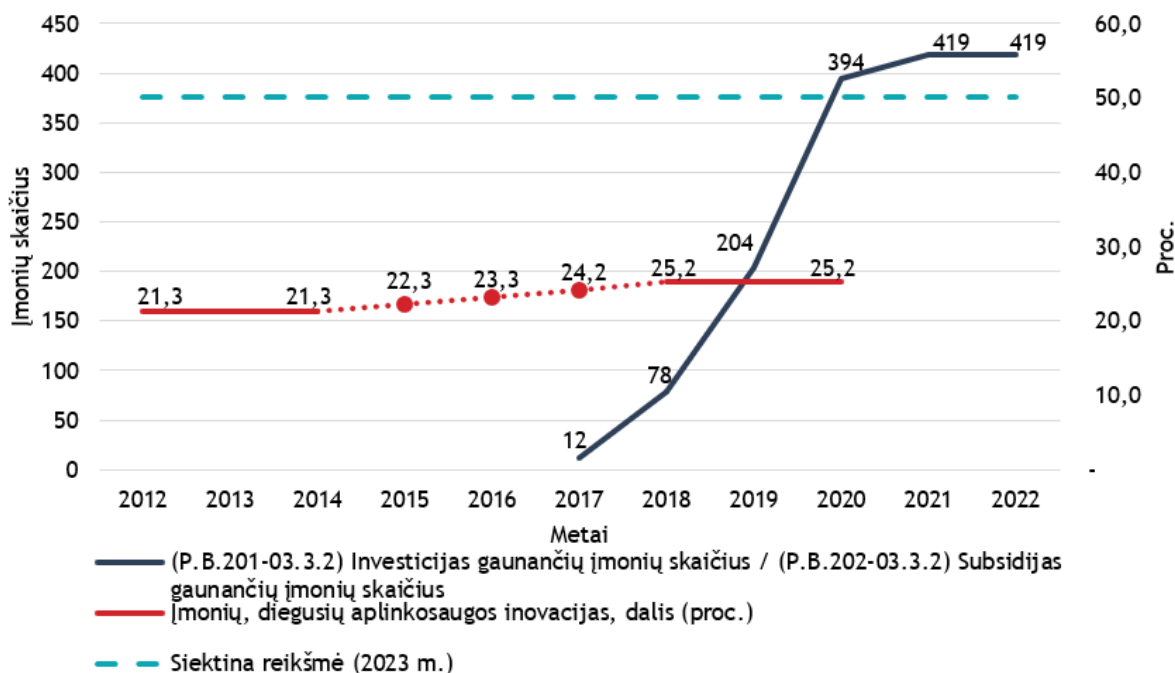
Kita vertus, rezultato rodikliui taip pat aktualus ir kitas šio uždavinio produkto rodiklis, atspindintis privačių lėšų indėlį:

- „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“.

Šis rodiklis atspindi, kiek finansų tarpininkai prisidėjo prie paramos įmonėms nuosavomis lėšomis bei kartu parodo nefinansinės (pavyzdžiui, konsultacinės) paramos įmonėms apimtį.

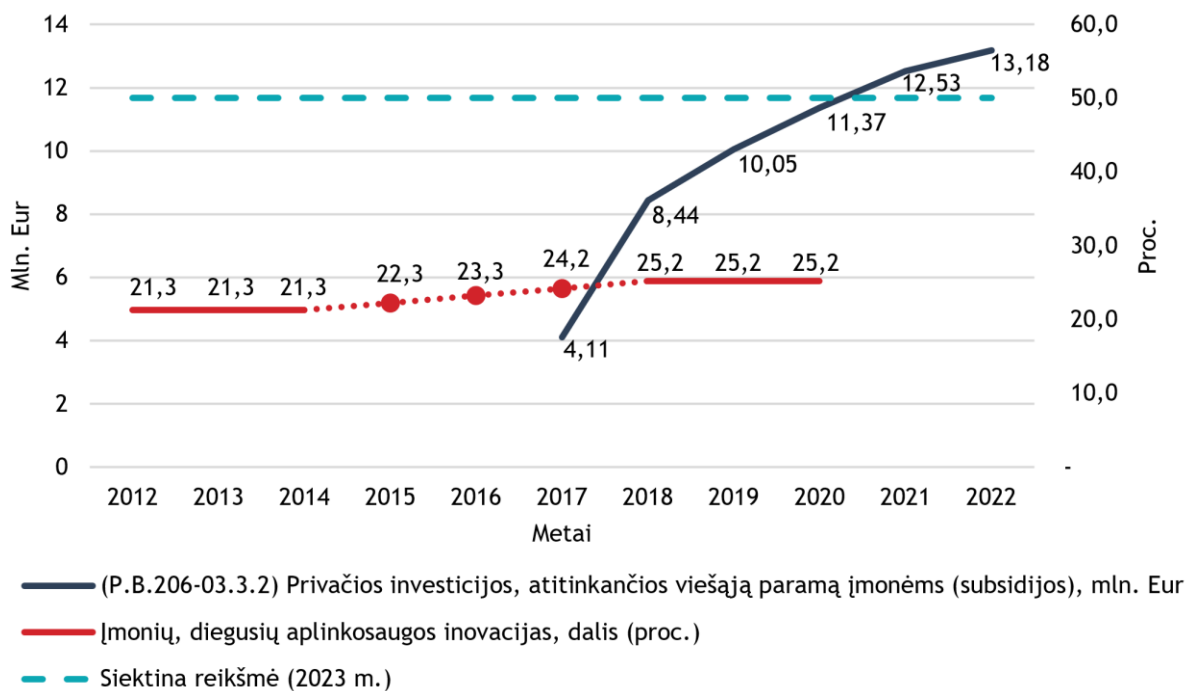
Kaip matyti 21 paveiksle, pagrindinių 2 su uždavinio rezultato rodikliu sietinų produkto rodiklių akumuliuotos SFMIS reikšmės VP įgyvendinimo metu augo (kadangi rodiklių reikšmės yra identiškos, jas atspindi viena tiesė). Nors šiuo laikotarpiu taip pat didėjo ir įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis, 2020 m. pasiekta rezultato rodiklio reikšmė vis dar dvigubai atsiliko nuo VP numatytos siektinos reikšmės 2023 m. bei, lyginant su 2012–2014 m., padidėjo tik 3,9 proc. punktais. Tai rodo vidutinę koreliaciją tarp produkto rodiklių laiko eilučių ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu nustatytas vidutinis koreliacijos koeficientas, siekiantis 0,63).

Privačias investicijas atspindinčio produkto rodiklio „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“ akumuliuota SFMIS reikšmė VP įgyvendinimo metu taip pat tolygiai augo (žr. 22 pav.), o tarp šio produkto rodiklio laiko eilutės ir rezultato rodiklio laiko eilutės pastebima labai stipri koreliacija (VP įgyvendinimo metu nustatytas labai stiprus koreliacijos koeficientas ir siekia 0,93). Visgi, šio uždavinio rezultato rodiklio skaičiavimo specifika neleidžia atlikti detalios koreliacinės analizės, kadangi yra tik 2 (2012–2014 ir 2018–2020 m.) reikšmės. Dėl šios priežasties negalima užtikrintai teigti, jog subsidijas bei investicijas gaunančių įmonių srauto išlaidas, kartu pritraukiant privačias investicijas, atitinkančias viešąją paramą MVĮ aplinkosaugos inovacijų diegimo projektams, prididėjo prie rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo.

21 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

22 PAVEIKSLAS. VP PRIVAČIAS INVESTICIJAS ATSPINDINČIO PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 3.3.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Visgi, nors nustatyta stipri koreliacija tarp paramos MVĮ technologinių ir netechnologinių ekoinovacijų diegimui ir įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalies augimo, tai neįrodo intervencijų poveikio rodiklio kaitai. Atsižvelgiant į ankstesnių vertinimų išvadas, kuriuose akcentuojamas siauras intervencijų mastas bei žema uždavinio priemonių paklausa, taip pat į tai, jog 3.3.2 uždavinio investicijas gavo tik apie 0,5 proc. visų 2021 m. veikusių MVĮ, negalima teigti, kad įgyvendintos veiklos turėjo reikšmingą poveikį tikslo pasiekimui. Dėl to 3.3.2 konkretaus uždavinio intervencijų **poveikis yra žemas**.

Ankstesniuose vertinimuose⁵² ekoinovacijų skatinimo (3.3.2 uždavinio) priemonių poveikis įvertintas kaip vidutinis-žemas. Šį įvertinimą visų pirma lėmė ribotas priemonių mastas – tik santykinai nedidelė Lietuvos įmonių dalis galėjo pasinaudoti 3.3.2 uždavinio finansavimu. Taip pat svarbus veiksnys – maža uždavinio priemonių paklausa, kurią lėmė administraciniai kaštai, neatperkantys finansavimo naudos; specialistų ir informacijos apie priemonių naudą trūkumas tarp tikslinių grupių; apribojimai galimiems pareiškėjams; žema rinkos dalyvių branda, taip pat mažai paslaugų teikėjų, galinčių suteikti kokybiškas konsultacijas, atlikti ekologinį projektavimą.

---

⁵² 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

5. TVARUMAS

VP 3 PRIORITETO SUKURTŲ REZULTATŲ NAUDOJIMO INTENSYVUMAS IR AKTUALUMAS ATEITYJE

VP 3 prioriteto priemonių rezultatų aktualumas ateityje iš dalies buvo apžvelgiamas EIM užsakymu 2019 metais atliktame **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinime**.⁵³

Šioje ataskaitoje pabrėžiama, jog vertinimo atlikimo metu tvirtų įrodymų dėl tvarumo nebuvo. Visgi, išskirtas tikėtinas tvarus verslumo skatinimo (3.1.1 konkretaus uždavinio) priemonių poveikis, ypač rizikos kapitalo fondų investicijos, kurios labiausiai prisideda prie įmonių ir investuotojų bendruomenės elgsenos formavimo. Nors konkrečių įrodymų dėl sukurtų startuolių gyvybingumo vertinimo metu dar nebuvo, didelės investicijų sumos, derinamos su investuotojų mentoryste, turėtų turėti ilgalaikį poveikį investicijas gavusių įmonių gyvybingumui ir plėtrai. Taigi, **pagal 3.1.1 konkretų uždavinį sukurti rezultatai turėtų išlikti aktualūs ir ateityje**.

Minėtame vertinime taip pat nustatytas tikėtinas ilgalaikis produktyvumo skatinimo (3.3.1) priemonių poveikis. Vertinimo metu atliktos apklausos metu 94 proc. produktyvumo skatinimo priemonių finansavimą gavusių respondentų teigė, kad ketina po projekto savo nuosavomis lėšomis tęsti projekto metu pradėtą veiklą – iš jų pusė (47 proc.) teigė, kad veiklą tikrai tęs, dar 47 proc. teigė, kad tikėtina, kad tęs pradėtą veiklą. Poveikio ilgalaikiškumą turėtų užtikrinti didelės kai kurių priemonių investicijų sumos į vieną įmonę (pavyzdžiui, priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803) ir apčiuopiami investicijomis sukurti rezultatai. Tai indikuoja, jog **3.3.1 konkrečiu uždaviniu sukurti rezultatai veikiausiai išliks aktualūs ir ateityje**.

Kita vertus, atlikto vertinimo metu pabrėžta, kad tarptautiškumo skatinimo (3.2.1 konkretaus uždavinio) priemonių poveikio tvarumas yra abejotinas. Nors 80 proc. tarptautiškumo skatinimo investicijas gavusių įmonių ketino tęsti projektą metu įgyvendintas veiklas (dažniausiai buvo nurodoma, kad ketinama investuoti į naujų rinkų ir partnerių paiešką), tačiau Pokyčių valdymo instituto 2018 m. atlikta analizė⁵⁴ rodė, kad dauguma klasterių neišsilaikytų be viešosios paramos. Taip pat pusė viso uždavinio lėšų buvo skirta įmonių individualiam ar grupiniam dalyvavimui tarptautinėse parodose, mugėse ar verslo misijose. Šios veiklos tik netiesiogiai prisideda prie įmonių gebėjimų eksportuoti ir didinti eksporto apimtis. Manytina, jog **pagal 3.2.1 uždavinį sukurti rezultatai veikiausiai neišliks aktualūs ateityje** dėl jų riboto masto ir priklausomumo nuo viešosios paramos.

Galiausiai, minėto vertinimo metu nustatyta, jog ekoinovacijų skatinimo (3.3.2 konkretaus uždavinio) priemonės turi potencialą turėti ilgalaikį poveikį, tačiau vertinimo atlikimo metu buvo tikėtinas poveikis tik trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu. Nedidelė priemonių paklausa vertinimo atlikimo metu rodė, kad verslas dar nėra pasirengęs proveržiui ekoinovacijų srityje – įmonėms trūksta informacijos apie ekoinovacijų naudą ir galimybes, išorinių paskatų jas diegti bei kritinės masės įmonių, diegiančių ekoinovacijas. Labai mažai vertinimo metu rengtos apklausos respondentų (tik 12) nurodė siekį ateityje investuoti į ekoinovacijas. Vertintojai išvadose akcentavo, kad sąlyginai žemesnis šių priemonių patrauklumas atitinka

⁵³ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“.

⁵⁴ Ten pat.

Lietuvos MVĮ absorbcinius gebėjimus. Mažėjant finansiniam intensyvumui, priemonių patrauklumas dar sumažėtų, ypač regionuose, ir ypač keičiantis ekonominiam ciklui (mažėjant ekonominiam augimui, ar pasireiškiant ekonominio sąstingio elementams). Taigi dėl riboto sukurtų rezultatų masto ir priklausomumo nuo išorinių faktorių **pagal 3.3.2 uždavinį sukurti rezultatai veikiausiai taip pat neišliks aktualūs ateityje.**

Apibendrinant, 3 prioriteto lygmeniu atliktame vertinime nustatytos prielaidos dalies sukurtų rezultatų aktualumui ateityje (konkrečių uždavinių 3.1.1 ir 3.3.1 atvejais), tačiau konkrečių uždavinių 3.2.1 ir 3.3.2 sukurti rezultatai ateityje veikiausiai nebus aktualūs (arba aktualūs išliks tik trumpuoju–vidutiniu laikotarpiu) dėl riboto poveikio masto ir kitų išorinių veiksnių. Taigi, **bendras viso prioriteto sukurtų rezultatų tvarumas, remiantis aktualumu ateityje, yra vertinamas kaip vidutinis.**

6. EFEKTYVUMAS

Efektyvumo analizė gali būti atliekama įvairiais lygmenimis, pavyzdžiui, lyginant tų pačių rodiklių siekiančias priemones tarpusavyje arba analizuojant produktų vienetinių sąnaudų dispersiją priemonės viduje. **VP 3 prioriteto atveju buvo derinami abu būdai.**

VP 3 prioriteto atveju efektyvumo analizei buvo pasirinkti 3 rodikliai, kurie, vertintojų nuomone, geriausiai galėtų apibūdinti prioriteto intervencijų efektyvumą:

- „Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos“;
- „Investicijas gavusios įmonės darbo našumo padidėjimas“;
- „Investicijas gavusios įmonės pajamų padidėjimas“;

INVESTICIJAS GAVUSIOSE ĮMONĖSE NAUJAI SUKURTOS ILGALAIKĖS DARBO VIETOS

Analizuojamo rodiklio „Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos“ siekia tik viena VP 3 prioriteto priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803. Lentelėje žemiau pateikiami 5 didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) bei 5 mažiausiu efektyvumu pasižymėję šios priemonės projektai. Analizuojant visus rodiklio siekiančius projektus bendrai, efektyvumas atrodytų **santykinai aukštas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta mažiau nei 50 proc.** (47 proc.). Atsižvelgiant į šiuos duomenis galima teigti, kad **priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 yra santykinai efektyvi.**

7 LENTELĖ. NAUJAI ILGALAIKEI DARBO VIETAI SUKURTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-02-0035	4 445	-91%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0095	8 286	-84%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0038	15 900	-69%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-03-0023	16 621	-68%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0023	18 600	-64%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-02-0033	99 091	94%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0083	100 000	95%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-03-0006	101 991	99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0040	142 328	178%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-02-0004	219 164	328%
		Vidurkis	51 165	47%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

INVESTICIJAS GAVUSIOS ĮMONĖS DARBO NAŠUMO PADIDĖJIMAS

Analizuojamo rodiklio „Investicijas gavusiose įmonėse darbo našumo padidėjimas“ siekia kelios VP 3 prioriteto priemonės. Didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėjo 4 priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-838 projektai ir 1 priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-806 projektas, o mažiausiu efektyvumu – 2 priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 ir 1 priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-841 projektai.

Analizuojant visas rodiklio siekiančias priemones bendrai, **efektyvumas atrodytų santykinai žemas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta daugiau nei 100 proc.**

8 LENTELĖ. DARBO NAŠUMUI PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0193	4	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0212	8	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0289	10	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0089	11	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0065	12	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0064	45 642	2 262%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0016	46 444	2 304%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0093	62 294	3 124%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0009	73 429	3 700%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0098	81 175	4 101%
		Vidurkis	1 932	135%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Aukščiau aprašyta situacija rodo, kad minėtos priemonės greičiausiai orientuojasi į skirtingas tikslines grupes. Todėl būtina atkreipti dėmesį į vienetinių sąnaudų dispersiją kiekvienos priemonės viduje.

Matyti, kad **priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 yra santykinai neefektyvi**, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta 178 proc.** Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi ir 5 neefektyviausi priemonės projektai.

9 LENTELĖ. DARBO NAŠUMUI PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 03.3.1-LVPA-K-803 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-02-0013	254	-87%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-02-0035	347	-82%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-03-0023	393	-80%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-03-0024	611	-68%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-03-0012	715	-63%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0040	32 024	1 557%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0051	43 735	2 163%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0064	45 642	2 262%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0093	62 294	3 124%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0098	81 175	4 101%
		Vidurkis	3 865	178%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Analizuojant priemonę Nr. 03.3.1-LVPA-K-841 izoliuotai, matyti, kad ši **priemonė taip pat yra santykinai neefektyvi**, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai taip pat **nukrypsta daugiau nei 100 proc.** (178 proc.). Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi priemonės projektai ir 5 neefektyviausi priemonės projektai.

10 LENTELĖ. DARBO NAŠUMUI PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 03.3.1-LVPA-K-841 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0011	316	-84%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0004	376	-81%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0036	467	-76%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0037	489	-75%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0001	547	-72%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0020	9 823	408%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0035	11 660	503%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0017	26 652	1 279%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0016	46 444	2 304%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0009	73 429	3 700%
		Vidurkis	4 051	178%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Galiausiai, izoliuotai analizuojant priemones Nr. 03.3.1-LVPA-K-838 ir Nr. 03.3.1-LVPA-K-806 matyti, kad **abi priemonės gali būti laikomos vis dar vidutiniškai efektyviomis**, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonių projektų efektyvumo vidurkių vidutiniškai nukrypsta **ne daugiau 100 proc.** Lentelėse taip pat pateikiami 5 efektyviausi ir 5 neefektyviausi kiekvienos priemonės projektai.

11 LENTELĖ. DARBO NAŠUMUI PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 03.3.1-LVPA-K-838 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0193	4	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0212	8	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0089	11	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0065	12	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0037	13	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0040	1 844	-5%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0190	2 021	5%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0164	2 323	20%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-01-0277	3 185	65%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-838	03.3.1-LVPA-K-838-02-0008	4 704	143%
		VIDURKIS	603	80%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

12 LENTELĖ. DARBO NAŠUMUI PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 03.3.1-LVPA-K-806 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0289	10	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0050	19	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0041	32	-98%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0367	33	-98%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0010	34	-98%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0204	818	-58%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0120	831	-57%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0228	892	-54%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0135	902	-53%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-806	03.3.1-LVPA-K-806-01-0245	3583	85%
		Vidurkis	495	79%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

INVESTICIJAS GAVUSIOS ĮMONĖS PAJAMŲ PADIDĖJIMAS

Analizuojamo rodiklio siekia kelios VP 3 prioriteto priemonės. Didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėjo 5 priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-850 projektai, tačiau tarp 5 mažiausiai efektyvių projektų taip pat pateko 3 priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-850 projektai. Analizuojant visas rodiklio siekiančias priemones bendrai, **efektyvumas yra santykinai žemas** – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta kiek daugiau nei 100 proc.**

13 LENTELĖ. ĮMONĖS PAJAMOMS PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0140	1	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0098	5	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0141	20	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0159	27	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0127	32	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-803	03.3.1-LVPA-K-803-01-0025	20 483	623%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0107	29 851	954%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0169	38 835	1 271%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0016	48 120	1 599%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0095	54 609	1 828%
		Vidurkis	2 832	110%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Aukščiau aprašyta situacija rodo, kad minėtos priemonės greičiausiai orientuojasi į skirtingas tikslines grupes, todėl būtina atkreipti dėmesį į vienetinių sąnaudų dispersiją kiekvienos priemonės viduje. Šiuo atveju tikslinga patikrinti priemonę Nr. 03.3.1-LVPA-K-850, kurios projektai dominavo tarp 5-ių mažiausiai

efektyvių analizuojamo rodiklio siekiančių projektų bei 5-ių efektyviausių projektų. Analizuojant minėtą priemonę izoliuotai, matyti, kad ši **priemonė laikytina santykinai neefektyvia**, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta **kiek daugiau nei 100 proc.** Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi ir 5 neefektyviausi šios priemonės projektai.

14 LENTELĖ. ĮMONĖS PAJAMOMS PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 03.3.1-LVPA-K-850 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0140	1	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0098	5	-100%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0141	20	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0159	27	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0127	32	-99%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0146	8551	202%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0177	19385	584%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0107	29851	954%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0169	38835	1271%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-850	03.3.1-LVPA-K-850-01-0095	54609	1828%
		Vidurkis	2832	110%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Atskiros priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 analizės atlikti negalima, kadangi tik vienas šios priemonės projektas (Nr. 03.3.1-LVPA-K-803-01-0025) siekė analizuojamo rodiklio, o šio projekto efektyvumas buvo vienas aukščiausių visų priemonių lygmenyje. Kita vertus, izoliuotai analizuojant priemonę Nr. 03.3.1-LVPA-K-841 matyti, kad ši **priemonė tai pat laikytina santykinai neefektyvia**, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta 100 proc.** Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi ir 5 neefektyviausi priemonės projektai.

15 LENTELĖ. ĮMONĖS PAJAMOMS PADIDINTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 03.3.1-LVPA-K-841 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0036	55	-98%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0011	296	-90%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0005	303	-89%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0004	377	-87%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0016	508	-82%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0022	10495	271%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0017	13728	385%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-02-0035	15850	460%
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0019	16807	493%

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
03.3.1	03.3.1-LVPA-K-841	03.3.1-LVPA-K-841-01-0016	48120	1599%
		Vidurkis	2645	100%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

EFEKTYVUMAS NUSTATYTTAS KITŲ VERTINIMŲ METU

3 prioriteto investicijų efektyvumas buvo vertinamas EIM užsakyму 2019 m. atliktame **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinime**.⁵⁵ Minėtoje vertinimo ataskaitoje turėjo būti atsakyta į techninės specifikacijos klausimą, **kokios priemonės pasiteisino, kokios – ne ir kodėl bei išskirti efektyviausias priemones**. Visgi, šioje ataskaitoje efektyvumas pagrįdė buvo analizuojamas žvelgiant iš administracinių kaštų perspektyvos, t. y. lyginant, kiek kainuoja administruoti vieną priemonei skirtą eurą.

Atsakant į minėtą klausimą vertinimo ataskaitoje pažymėta, kad iš administracinių kaštų perspektyvos santykinai efektyviausios priemonės – didelės vertės subsidijos (priemonės Nr. 03.3.2-LVPA-K-837, Nr. 03.2.1-LVPA-K-802, Nr. 03.2.1-LVPA-K-801, Nr. 03.2.1-LVPA-K-807, Nr. 03.3.1-LVPA-K-803, Nr. 03.3.1-LVPA-K-841, Nr. 03.3.1-LVPA-K-854, Nr. 03.3.1-LVPA-K-850). 3 iš šių minėtų priemonių yra įgyvendinamos pagal 3.2.1 konkretų uždavinį, 4 įgyvendinamos pagal 3.3.1 ir 1 pagal 3.3.2 konkrečius uždavinius. Vertinimo metu nustatyta, kad priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 yra pigiausia – vienam eurui investicijų administruoti reikia 0,005 Eur įgyvendinančiųjų institucijų sąnaudų. Minėto vertinimo rezultatai indikuoja, jog taip pat aukštu efektyvumu pasižymi didelės vertės finansinės priemonės (pasidalytos rizikos paskolos ir rizikos kapitalo fondai), įgyvendinamos pagal 3.1.1 konkretų uždavinį – visų finansinių priemonių vienam eurui investicijų administruoti reikia 0,01 Eur fondų fondo valdytojo (INVEGA) sąnaudų. Tuo tarpu vidutinės vertės finansinės priemonės (portfelinės garantijos paskoloms ir lizingui), taip pat įgyvendinamos pagal 3.1.1 konkretų uždavinį, buvo įvertintos kaip vidutinio efektyvumo, o vidutinės vertės subsidijų priemonių efektyvumui (priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-838, Nr. 03.3.1-LVPA-K-806, Nr. 03.3.1-LVPA-K-820, Nr. 03.3.2-LVPA-K-832, Nr. 03.3.1-IVG-T-810) įvertinti buvo nepakankamai duomenų. Minėto vertinimo metu nustatyta, jog mažiausiai efektyvios – mažos vertės subsidijos (priemonės Nr. 03.1.1-IVG-T-819, Nr. 03.2.1-LVPA-K-802, Nr. 03.3.2-IVG-T-829), įgyvendinamos pagal 3.1.1, 3.2.1 ir 3.3.2 konkrečius uždavinius. Pastarųjų priemonių vienam eurui investicijų administruoti reikia 0,03 Eur įgyvendinančiųjų institucijų sąnaudų.

Vertinime taip pat pažymėta, kad finansinių priemonių administravimo kaštai, tenkantys išmokėtam eurui, tikėtina, ateityje turėtų augti lėčiau nei subsidijų priemonių, kadangi finansinių priemonių įgyvendinimo metu daugiausia kaštų pareikalauja valdytojų atranka, kuri vertinimo atlikimo metu didžiąja dalimi jau buvo įgyvendinta. Taip pat, didelės vertės subsidijų projektai gali būti efektyvesni negu dalis rizikos kapitalo fondų administracinių kaštų atžvilgiu. Pavyzdžiui, akceleravimo fondai patiria daug kaštų, kadangi ne tik investuoja į įmones, bet ir teikia joms mentorystės paslaugas. Tokio tipo priemonės yra sunkiai palyginamos su priemonėmis, pagal kurias yra teikiama tik finansinė investicija.

Apibendrinant, minėtame vertinime buvo analizuojamas tik subsidijų ir finansinių priemonių rezultatyvumas, žvelgiant tik iš administracinių kaštų perspektyvos. Visgi, didžioji dalis 3 prioriteto

⁵⁵ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos, EIM užsakyму atliko UAB „Visionary Analytics“.

priemonių teikia finansinę paramą įmonėms subsidijų forma (64 proc. viso 3 prioriteto finansavimo). Remiantis minėto vertinimo rezultatais, pigiausiai administruojamos 3 prioriteto priemonės yra didelės vertės subsidijos, o brangiausiai – mažos vertės subsidijos.

APIBENDRINIMAS

Atlikta ankstesnio vertinimo apžvalga nesuteikia įžvalgų, ar sunaudoti išteklių buvo proporcingi pasiektiems rezultatams, kadangi vertinimas buvo atliekamas iš administracinių kaštų perspektyvos bei apėmė tik subsidijų ir finansinių priemonių efektyvumo vertinimą. Kita vertus, anksčiau atlikto vertinimo rezultatai indikuoja, kad pigiausiai administruojamos VP 3 prioriteto priemonės yra didelės vertės subsidijos (daugiausiai įgyvendinamos pagal 3.2.1 bei 3.3.1 konkrečius uždavinius), o brangiausiai – mažos vertės subsidijos (įgyvendinamos pagal 3.1.1, 3.2.1 ir 3.3.2 konkrečius uždavinius). Vertintojų atliktos pagrindinių VP 3 prioriteto rodiklių, geriausiai apibūdinančių prioriteto intervencijų efektyvumą, analizės rezultatai rodo, jog santykinai efektyvi yra priemonė Nr. 03.3.1-LVPA-K-803, kuri siekė rodiklio „Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos“. Vidutiniškai efektyviomis laikytinos priemonės Nr. 03.3.1-LVPA-K-838 ir Nr. 03.3.1-LVPA-K-806, kurios siekė rodiklio „Investicijas gavusiose įmonėse darbo našumo padidėjimas“. Visgi, kitos analizuotos priemonės (Nr. 03.3.1-LVPA-K-803 (rodiklio „Investicijas gavusiose įmonėse darbo našumo padidėjimas“ atveju), Nr. 03.3.1-LVPA-K-841 ir Nr. 03.3.1-LVPA-K-850), atsižvelgiant į analizės rezultatus, yra laikomos neefektyviomis. Taigi, **bendras VP 3 prioriteto priemonių efektyvumas yra vertinamas kaip žemas.**

7. APIBENDRINIMAS. INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT NUSTATYTŲ TIKSLŲ (IŠ KAITOS TEORIJS PERSPEKTYVOS)

VP 3.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 3.1.1 konkretus uždavinys – padidinti verslumo lygį. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliu „Verslumo lygis: įmonių ir fizinių asmenų, tenkančių 1000 gyventojų, skaičius”.

16 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT VERSLUMO DIDINIMO TIKSLO

KAITOS TEORIJS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Finansinė ir nefinansinė parama padėjo šalies gyventojams pradėti verslą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos paspartinti šalies ūkio augimą“ – Patvirtinta iš dalies			
Galutinis tikslas		Vidutinis	(+) Aukštas rezultatyvumas (+) Sukurtų rezultatų aktualumas ateityje (/) Vidutinis intervencijų prisidėjimas prie siekiamo tikslo (rezultato rodiklio) (/) Vidutinis intervencijų tinkamumas (/) Vidutinis poveikis tikslinių grupių elgesiui
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Aukštas	(+) Sukurti rezultatai (investicijų sumos, derinamos su investuotojų mentorystė) turėtų išlikti aktualūs ir ateityje.
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Vidutinis	(+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (-) VP numatyta rezultato rodiklio reikšmė buvo pasiekta dar prieš pradėdant įgyvendinti intervencijas ir toliau augo (-) Nemaža dalis intervencijas gavusių subjektų įmonės įkūrė iki intervencijų (poveikis rodikliui nepriklauso nuo intervencijos)
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Vidutinis	(+) Intervencijos pasiekė didelę dalį naujų MVI (-) Visgi, investicijos daugiausiai skirtos jau veikiančioms įmonėms
Produktai	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(+) Bendras produkto rodiklių rezultatyvumas, lyginant su VP numatytais reikšmėmis, siekia vidutiniškai 241 proc. (visi rodikliai 2022 m. jau buvo viršiję VP nurodytas siektinas reikšmes)
Veiklos	2. Tinkamumas	Vidutinis	(+) Bendrai šalyje verslumas augo, tačiau išlieka poreikis skatinti verslumą regionuose (-) Trūko priemonių orientuotų į verslo plėtos teritorinio netolygumo mažinimą (-) Nėra priemonių kai kurioms specifinėms, strateginėje darbotvarkėje akcentuojamoms tikslinėms grupėms (startuoliai)

			(-) Reguliavimas ir administracinė našta
--	--	--	--

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 3.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 3.2.1 konkretus uždavinys – padidinti MVĮ tarptautiškumą. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliu „MVĮ lietuviškos kilmės prekių eksporto dalis nuo BVP“.

17 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT MVĮ TARPTAUTIŠKUMO DIDINIMO TIKSLO

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Finansinė ir nefinansinė parama padėjo šalies įmonėms padidinti lietuviškos kilmės prekių eksportą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos paspartinti šalies ūkio augimą“ – NEPATVIRTINTA			
Galutinis tikslas		Žemas	(/) Vidutinis rezultatyvumas (/) Vidutinis intervencijų tinkamumas (/) Vidutinis poveikis tikslinių grupių elgesiui (-) Ribotas intervencijų prisidėjimas prie siekiamo tikslo (rezultato rodiklio) (-) Ribotas sukurtų rezultatų aktualumas ateityje
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Žemas	(-) Ribotas rezultatų mastas ir priklausomumas nuo viešosios paramos (veiklos be viešosios paramos veikiausiai nesitęs)
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Žemas	(-) VP numatyta rezultato rodiklio reikšmė 2021 m. dar nebuvo pasiekta (-) Silpna koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (-) Finansuojamos veiklos tik netiesiogiai prisideda prie įmonių gebėjimų eksportuoti ir didinti eksporto apimtį (-) Rezultato rodiklį stipriai veikia bendra ekonominė situacija Lietuvoje ir regione
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Vidutinis	(+) Didelė dalis investicijas gavusių įmonių ketino tęsti projektų metu įgyvendintas veiklas (-) Intervencijos pasiekė tik labai nedidelę dalį MVĮ (-) Žema konkreta us uždavinio priemonių paklausa
Produktai	3. Rezultatyvumas	Vidutinis	(+) Bendras produkto rodiklių rezultatyvumas, lyginant su VP numatytais reikšmėmis, siekia vidutiniškai 224 proc., tačiau vieno iš trijų rodiklių („Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijs)“) rezultatyvumas yra itin žemas, kadangi šis rodiklis ne visų priemonių kvietimų PFSA buvo nurodytas kaip privalomas pasirinkti.
Veiklos	2. Tinkamumas	Vidutinis	(+) Net ir eksporto augimo laikotarpiu, išlieka nuolatinis poreikis skatinti labai mažų įmonių eksportą, mažinti išorinių veiksnių įtaką eksportui (-) Ribotas intervencijų potencialas ženkliau prisidėti prie įmonių eksporto dalies didinimo

			(-) Intervencijos nesprendė mažos žinioms imlių produktų eksporto apimties problemos
--	--	--	--

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 3.3.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 3.3.1 konkretus uždavinys – padidinti MVĮ produktyvumą. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliu „Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, sukurta MVĮ, tenkanti vienam darbuotojui“.

18 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT MVĮ PRODUKTYVUMO DIDINIMO TIKSLO

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Finansinė ir nefinansinė parama padėjo šalies įmonėms padidinti produktyvumą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos paspartinti šalies ūkio augimą“ – PATVIRTINTA			
Galutinis tikslas		Aukštas	(+) Aukštas rezultatyvumas (+) Ženklus intervencijų prisidėjimas prie siekiamo tikslo (rezultato rodiklio) (+) Sukurtų rezultatų aktualumas ateityje (+) Aukštas intervencijų tinkamumas (/) Vidutinis poveikis tikslinių grupių elgesiui
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Aukštas	(+) Sukurti rezultatai išliks aktualūs ir ateityje (dauguma finansavimą gavusių respondentų teigė, kad ketina po projekto savo nuosavomis lėšomis tęsti projekto metu pradėtas veiklas)
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Aukštas	(+) VP numatyta rezultato rodiklio reikšmė buvo pasiekta ir viršyta jau 2017 m. ir toliau augo (+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (+) Aukšta priemonių pridėtinė vertė rezultatams (MVĮ konkurencingumo rodikliams)
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Vidutinis	(+) Investicijas gavusios įmonės yra pasiryžusios ateityje investuoti nuosavas lėšas į produktyvumo didinimo sritis (-) Intervencijos pasiekė palyginti nedidelę dalį MVĮ
Produktai	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(+) Bendras produkto rodiklių rezultatyvumas, lyginant su VP numatytais reikšmėmis, siekia vidutiniškai 281,8 proc. (-) 2 rodikliai („Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos“ ir „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“) iš 6 2022 m. dar nebuvo pasiekę VP numatytos siektinos reikšmės, bet ją tikriausiai pasieks 2023 m.
Veiklos	2. Tinkamumas	Aukštas	(+) Bendrai šalyje MVĮ produktyvumas (darbo našumas) augo, tačiau išlieka poreikis toliau mažinti atsilikimą nuo ES vidurkio (+) Intervencijos atitiko tikslinių grupių poreikius (finansinių priemonių, moderniųjų

			<p>technologijų diegimo, elektroninių verslo sprendimų ir kt.)</p> <p>(+) Intervencijos atitiko strateginėje darbotvarkėje akcentuotus iššūkius (žemas MVĮ inovatyvumo lygis bei lėšų trūkumas)</p> <p>(+) Produktyvumo skatinimo priemonės turi potencialą prisidėti prie regionų produktyvumo sanglaudos</p>
--	--	--	--

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 3.3.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 3.3.2 konkretus uždavinys – padidinti MVĮ investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliu „Įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, dalis”.

19 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT INVESTICIJŲ Į EKOINOVACIJAS IR KITAS EFEKTYVIAI IŠTEKLIUS NAUDOJANČIAS TECHNOLOGIJAS DIDINIMO TIKSLO

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Parama padėjo šalies įmonėms diegti daugiau aplinkosaugos inovacijų. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos užtikrinti tvarų šalies ūkio augimą“ – NEPATVIRTINTA			
Galutinis tikslas		Žemas	<p>(+) Aukštas rezultatyvumas</p> <p>(/) Vidutinis intervencijų tinkamumas</p> <p>(-) Žemas intervencijų prisidėjimas prie siekiamo tikslo (rezultato rodiklio)</p> <p>(-) Ribotas sukurtų rezultatų aktualumas ateityje</p> <p>(-) Mažas poveikis tikslinių grupių elgesiui</p>
Prielaidos galutiniams tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Žemas	(-) Ribotas sukurtų rezultatų mastas ir priklausomumas nuo išorinių faktorių (įmonių noras investuoti į ekoinovacijas priklauso nuo ekonominės šalies situacijos)
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Žemas	<p>(+) Palyginti stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių</p> <p>(-) 2020 m. pasiekta rezultato rodiklio reikšmė buvo dvigubai mažesnė, negu numatyta VP (taip pat retai atnaujinama rodiklio reikšmė, atspindinti pokytį tik kas 4–6 metus)</p> <p>(-) Siauras intervencijų mastas bei žema uždavinio priemonių, skirtų teikti konsultacijas MVĮ bei diegti ir skatinti netechnologines ekoinovacijas, paklausa</p>
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Žemas	<p>(-) Intervencijos pasiekė tik nedidelę dalį MVĮ</p> <p>(-) Labai mažai įmonių nurodo siekį ateityje investuoti į ekoinovacijas</p> <p>(-) Maža paklausa konsultacijų ir netechnologinių ekoinovacijų priemonėms</p>
Produktai	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(+) Bendras produkto rodiklių rezultatyvumas, lyginant su VP numatytais reikšmėmis, siekia vidutiniškai 281,8 proc. (visi rodikliai 2022 m. jau buvo viršiję VP nurodytas siektinas reikšmes)

Veiklos	2. Tinkamumas	Vidutinis	(+) Bendrai šalyje daugėjo įmonių, diegusių aplinkosaugos inovacijas, tačiau neženkliai, todėl išlieka poreikis toliau skatinti SVV investicijas į ekoinovacijas (+) Intervencijos atitiko nacionalinės strateginės darbotvarkės tikslus (-) Daugumai MVĮ investicijos į ekoinovacijas nėra prioritetas, kadangi šios technologijos yra brangios ir lėtai atsiperkančios, todėl pirmumas teikiamas investicijoms į produktyvumo didinimą. Visose priemonėse prašomas finansavimas nesiekė 85 proc. numatytų lėšų
----------------	---------------	------------------	--

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais